

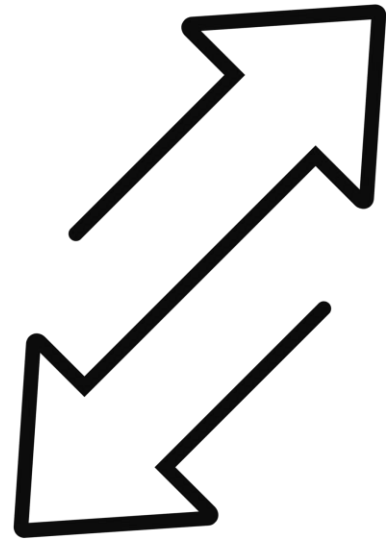
HAWALA VE ALTERNATİF DEĞER TRANSFER SİSTEMLERİ

ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMİ REHBERİ

2026

İçindekiler

GİRİŞ	3
MEVZUAT ÇERÇEVESİ	4
1) Rehberin Dayanağı	5
2) 6493 Sayılı Kanun Kapsamında Ödeme Hizmeti ve İzinsiz Faaliyet	5
3) Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerleri ve Öncül Suçlarla Bağlantı	6
4) 6415 Sayılı Kanun Kapsamında Finansal Hizmet Sağlanması	7
5) 7262 Sayılı Kanun Kapsamında Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanı ve Hedeflenen Finansal Yaptırımlar	8
6) 7258 Sayılı Kanun Kapsamında Para Nakline Aracılık	9
HAWALA ve BENZERİ ALTERNATİF DEĞER TRANSFER SİSTEMLERİ	10
1) Genel Tanımlama	10
2) Geleneksel ve Modern Hawala Yapıları	11
3) Ticaret Yoluyla Mutabakat	12
4) Kıymetli Maden ve Döviz Kullanımı	13
5) Dijital Hawala	14
6) Çok Sektörlü Yapı ve Değer Zinciri	15
PROFESYONEL SUÇ HİZMETİ OLARAK HAWALA	15
1) Suç Gelirlerinin Aklanmasında Hawala	16
2) Terörizmin Finansmanında Hawala	16
3) Hedeflenen Finansal Yaptırımlar ve MVD Tedbirlerinin Aşılmasında Hawala	17
4) Yasa Dışı Bahis ve Kumar Gelirlerinin Transferinde Hawala	18
5) Vergi Kaçırma ve Kayıt Dışı Ekonomik Faaliyetlerde Hawala	19
HAWALA KAPSAMINDA RİSKLİ SEKTÖRLER VE GÖSTERGELER	20
1) Bankalar	20
2) Yetkili Müesseseler	23
3) Para veya Değerli Eşya Nakli Hizmeti Verenler	25
4) Ödeme Kuruluşları ile Elektronik Para Kuruluşları	27
5) Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları	28
6) Kıymetli Maden, Taş veya Mücevher Alım Satımı Yapanlar ile Bu İşlemlere Aracılık Edenler	30
7) Sermaye Piyasası Aracı Kurumları	32
8) Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirler	33
9) Avukatlar	34
10) Noterler	35

HAWALA VE BENZERİ ALTERNATİF DEĞER TRANSFER SİSTEMLERİNİN TESPİTİ

ve

ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMİ REHBERİ

GİRİŞ

Suç gelirlerinin aklanması, terörizmin finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ile mücadele; finansal sistemin bütünlüğünün korunması, suç örgütlerinin ekonomik kaynaklardan mahrum bırakılması ve yasa dışı gelirlerin finansal sisteme dahil edilmesinin önlenmesi bakımından ulusal ve uluslararası düzeyde öncelikli mücadele alanlarından biridir.

FATF standartlarının temelini oluşturan risk temelli yaklaşım çerçevesinde ülkelerden, karşı karşıya bulundukları aklama, terörizmin finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı risklerini belirlemeleri, anlamaları ve bu risklerle uyumlu tedbirler geliştirmeleri beklenmektedir. Türkiye’de bu yaklaşım doğrultusunda yürütülen **Ulusal Risk Değerlendirmesi (URD)** çalışmaları da ülkenin tehdit ve kırılganlıklarının belirlenmesi ve mücadele politikalarının risklerle uyumlu şekilde oluşturulmasına temel teşkil etmektedir. 2025 yılında tamamlanan URD’de özellikle fon transferine ve varlık edinimine aracılık eden sektörlerin doğal aklama ve terörizmin finansmanı riskleri bakımından öne çıktığı belirtilmiştir.

URD’de bankacılık ve kripto varlık hizmet sağlayıcılığı sektörleri **yüksek riskli**; ödeme ve elektronik para kuruluşları, kuyumculuk ve yetkili müesseseler ise **orta-yüksek riskli** sektörler arasında değerlendirilmiştir. Ayrıca ödeme ve para transferi hizmetleri, nakit işlemler, kripto varlıklar ile kayıt dışı para ve değer transferi faaliyetlerinin farklı suç ve terörizmin finansmanı vakalarında suistimal edilebildiği ortaya konulmuştur.

Türkiye’nin bu alandaki güncel politika çerçevesi, 2026 yılında yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Genelgesiyle yürürlüğe konulan “**Türkiye’de Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele ve Müsadere Uygulamalarında Etkinliğin Artırılması Strateji Belgesi (2026-2030)**” ile güçlendirilmiştir. Genelge ile risk temelli mücadelenin sürdürülmesi, suçluların suç gelirlerinden mahrum bırakılması, kurumlar arası koordinasyonun artırılması ve yükümlüler tarafından önleyici tedbirlerin etkin şekilde uygulanması temel öncelikler arasında belirlenmiştir.

Ayrıca, 2025 yılında tamamlanan **Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanı Ulusal Risk Değerlendirmesinde (KİSYF URD)**; bankacılık, kripto varlık hizmet sağlayıcılığı ile ödeme ve elektronik para kuruluşları sektörlerinin risk düzeyi “**orta**”, yetkili müesseseler ile kuyumculuk sektörlerinin risk düzeyi ise “**orta-düşük**” olarak değerlendirilmiştir. Yetkili müesseseler bakımından doğrudan bir KİSYF vakası veya hedeflenen finansal yaptırım ihlali tespit edilmemekle birlikte, bazı suç gelirinin aklanması ve terörizmin finansmanı vakalarında sektörün **kayıt dışı para veya değer transferi hizmetleri kapsamında suistimal edilebildiği**; ayrıca mali yaptırımlara uyum denetimleri kapsamında sektöre çok sayıda **uyarı mahiyetinde**

bilgilendirme yapıldığı belirtilmiştir. Kuyumculuk sektörü bakımından da doğrudan KİSYF vakası veya hedeflenen finansal yaptırım ihlali tespit edilmemiş olmakla birlikte, mali yaptırımlara ilişkin denetimlerde görece fazla sayıda uyarı mahiyetinde bilgilendirme yapılması ile sektörün görece likit değerli maden ve taşların ticaretine dayanması risk değerlendirmesinde dikkate alınmıştır. Türkiye'nin bu alandaki politika çerçevesi, **29 Mart 2025 tarihinde yayımlanan 2025/5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi** ile duyurulan **“Türkiye’de Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanı ile Mücadelede Etkinliğin Artırılması Strateji Belgesi (2025-2029)”** ile güçlendirilmiştir.

Bu çerçevede özel önem taşıyan alanlardan biri **hawala ve benzeri alternatif para veya değer transfer sistemleridir**. Bu yapılar, ekonomik değer doğrudan ve görünür bir transfer zinciri dışında; farklı kişiler, kuruluşlar, sektörler ve varlıklar kullanılarak aktarılmasına imkan verebilmektedir. Günümüzde bu tür sistemler yalnızca nakit transferlerinden ibaret olmayıp bankalar, ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlık hizmet sağlayıcıları, yetkili müesseseler, kuyumcular, kıymetli maden piyasasında faaliyet gösteren kuruluşlar ve dış ticaret şirketleriyle kesişen çok sektörlü yapılar şeklinde ortaya çıkabilmektedir.

Özellikle **fiziki nakit, altın ve diğer kıymetli madenler ile kripto varlıkların sağladığı görece yüksek gizlilik ve izlenebilirliğin sınırlı olabilmesi**, bu araçların hawala sistemlerinde tercih edilmesini kolaylaştırabilmektedir. Bunun yanında söz konusu değer transferlerinin kayıtlı finansal sistemin dışında veya farklı sektörler arasında parçalı biçimde gerçekleştirilmesi, **suç gelirinin aklanması, terörizmin finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ile mücadele kapsamındaki müşteri tanıma, işlem izleme, kayıt tutma ve bildirim yükümlülüklerinin tam olarak uygulanmasını güçleştirebilmekte veya bazı aşamalarda bu kontrollerin dışında kalınmasına yol açabilmektedir**.

Bu Rehber; FATF (Mali Eylem Görev Gücü) standartları, Türkiye'nin güncel Ulusal Risk Değerlendirmesi ve 2026-2030 dönemine ilişkin Ulusal Strateji Belgesi çerçevesinde, hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerinin temel özelliklerinin, ülkemizdeki görünüş biçimlerinin, sektörel risklerin, tipolojilerin ve şüpheli işlem göstergelerinin ortaya konulması amacıyla hazırlanmıştır.

MEVZUAT ÇERÇEVESİ

Türkiye’de hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerini münhasıran düzenleyen özel bir mevzuat veya “hawala” adı altında tanımlanmış bağımsız bir suç tipi bulunmamaktadır. Bu nedenle bu tür yapıların değerlendirilmesinde kullanılan isimden ziyade, **fiilen sunulan hizmetin niteliği, fon veya malvarlığı değerinin kaynağı, işlemin amacı, işlem tarafları ve gerçek veya nihai yararlanıcılar** önem taşımaktadır.

Hawala ve benzeri sistemler kapsamında başkalarına ait fonların kabul edilmesi, bunların başka kişi veya yerlere ulaştırılmasının sağlanması, karşılığının farklı bir yerde teslim edilmesi veya araçlar arasında mahsuplaşma yoluyla değer aktarılması; işlemin özelliklerine göre farklı mevzuat hükümleri bakımından önem taşıyabilir. Bu nedenle yükümlülerin bu tür işlemleri yalnızca tek bir işlem veya ürün üzerinden değil, **işlemin ekonomik amacı ve değer transferinin bütünü** içerisinde değerlendirmesi gerekmektedir.

1) Rehberin Dayanağı

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 231 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığının görev ve yetkileri arasında; *“Suç gelirlerinin aklanmasının, terörizmin finansmanının ve ekonomik güvenliğe yönelik risklerin ortaya çıkarılması ve önlenmesi kapsamında gelişmeleri izlemek, önlemler geliştirmek, analiz, araştırma ve inceleme yapmak”* sayılmıştır.

Bu düzenleme, suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanında kullanılan yeni yöntemlerin, finansal araçların ve alternatif değer transfer mekanizmalarının izlenmesi; bunlara ilişkin risklerin ortaya konulması ve önleyici yaklaşımların geliştirilmesi bakımından Başkanlığın genel görev ve yetki çerçevesini oluşturmaktadır.

Diğer taraftan, **Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası**, Başkanlığın şüpheli işlem bildirimlerinin etkinliğine ilişkin genel değerlendirmeler yapmasına ve bu kapsamda elde edilen bilgi ve tecrübeleri yükümlülerle paylaşmasına imkan vermektedir.

Söz konusu düzenleme kapsamında Başkanlık; şüpheli işlem bildirimlerine ilişkin istatistiki verileri, aklama ve terörizmin finansmanında kullanılan yöntemleri, ortaya çıkan eğilimleri ve şüpheli işlem bildirimleri sonrasında elde edilen sonuçlardan yararlanılarak hazırlanan örnek olayları **rehberler, yıllık faaliyet raporları veya periyodik yayınlar yoluyla yayımlayabilmekte ve eğitim amacıyla kullanabilmektedir.**

Bu çerçevede Rehber; hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerine ilişkin gelişmelerin ve yöntemlerin ortaya konulması, bu alandaki risklerin, görünüş biçimlerinin, tipolojilerin ve örnek olayların yükümlülerle paylaşılması ve şüpheli işlem bildirimlerinin etkinliğinin artırılması amacıyla hazırlanmıştır.

2) 6493 Sayılı Kanun Kapsamında Ödeme Hizmeti ve İzinsiz Faaliyet

Hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri bakımından dikkate alınması gereken temel düzenlemelerden biri **6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanundur.**

Kanunun 12 nci maddesinde ödeme hizmetleri arasında; ödeme hesabının işletilmesine ilişkin işlemler, fon aktarımını içeren ödeme işlemleri, ödeme aracının ihraç veya kabulü ve **para havalesi** yer almaktadır.

Hawala sistemlerinde de çoğu zaman bir kişiden fon veya ekonomik değer alınması ve bunun karşılığının başka bir kişiye veya başka bir yerde teslim edilmesinin sağlanması söz konusudur. Bu nedenle işlemin doğrudan aynı fonun banka sistemi üzerinden aktarılması şeklinde gerçekleşmemesi, ekonomik açıdan bir para veya değer transferi bulunmadığı anlamına gelmez.

Örneğin Türkiye'de bir kişiden fon alınarak yurtdışındaki bağlantılı kişiye ödeme yapılması yönünde talimat verilmesi veya yurtdışında teslim edilen değer karşılığının Türkiye'de başka bir kişi tarafından ödenmesi, ödeme veya değer transferi faaliyeti bakımından dikkate alınması gereken bir görünüm oluşturabilir.

DA.Te.	Withdrawals.	Deposit	Balances
10-06-2020	100,000 - 5545	1,132,150	1,188,015
10-06-2020	53,420 x 19399		1,028,015
10-06-2020	100,000 - 5545		9,74,595
11-06-2020	375,000 - 498566		8,74,595
11-06-2020		28,200 - 5445	499,595
14-06-2020		19,810 - 5445	526,845
14-06-2020	81,385 - 1747		465,320

6493 sayılı Kanunun 28 inci maddesinde gerekli izinler alınmaksızın sistem işleticisi, ödeme kuruluşu veya elektronik para kuruluşu gibi faaliyet gösterilmesine ilişkin ceza hükümleri bulunmaktadır.

Bu çerçevede, gerekli izinleri bulunmaksızın süreklilik arz edecek şekilde başkaları adına fon kabul eden, bunların başka kişilere veya ülkelere aktarılmasını sağlayan ve bu faaliyet karşılığında komisyon, kur farkı veya başka bir ekonomik menfaat elde eden yapıların işlemleri **izinsiz ödeme hizmeti sunulmasına ilişkin risk göstergesi** olarak dikkate alınmalıdır.

Faaliyetin “hawala”, “emanet”, “cari hesap”, “mahsuplaşma” veya başka bir ad altında yürütülmesi tek başına belirleyici değildir. Esas olan fiilen sunulan hizmettir.

3) Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerleri ve Öncül Suçlarla Bağlantı

Hawala ve benzeri sistemler suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin taşınması, dönüştürülmesi, kaynağından uzaklaştırılması veya başka bir yerde kullanılabilir hale getirilmesi amacıyla kullanılabilir.

Bu nedenle **5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesi**, hawala veya benzeri sistemlerle bağlantılı işlemler bakımından önem taşımaktadır. Anılan maddede suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin yurt dışına çıkarılması, gayrimeşru kaynağının gizlenmesi veya meşru yolla elde edilmiş izlenimi verilmesi amacıyla çeşitli işlemlere tabi tutulmasına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Hawala sistemlerinin bu alandaki temel özelliği, suçtan kaynaklanan aynı para veya varlığın fiziken bir ülkeden diğerine taşınmasının gerekmemesidir. Bir ülkede suçtan elde edilen fonun bir aracıya teslim edilmesi ve karşılığının başka bir ülkede farklı bir kişi tarafından teslim edilmesi halinde, aynı banknotlar sınır ötesine geçmese dahi **suçtan kaynaklanan ekonomik değer başka bir yerde kullanılabilir hale gelebilir.**

Benzer şekilde nakit paranın altına, kripto varlığa, banka bakiyesine, ticari alacağa veya başka bir malvarlığı değerine dönüştürülmesi; farklı kişiler veya şirketler üzerinden dolaştırılması ya da başka müşterilerin işlemlerinde kullanılması, fonun kaynağının ve gerçek yararlanıcısının anlaşılmasını güçleştirebilecektir.

TCK'nın 282 nci maddesinin ikinci fıkrasında, suçun konusunu oluşturan malvarlığı değerini **bu özelliğini bilerek satın alan, kabul eden, bulunduran veya kullanan kişilere** ilişkin hüküm de bulunmaktadır. Bu nedenle suçtan kaynaklandığına ilişkin belirgin göstergeler

bulunan fonların üçüncü kişiler adına kabul edilmesi, saklanması veya farklı işlemlerde kullanılması yükümlüler açısından özellikle dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

Hawala ağlarının bazı durumlarda yalnızca suçtan elde edilen gelirin transferinde değil, **öncül suçun finansal altyapısının işletilmesinde** de rol oynayabileceği dikkate alınmalıdır. Örneğin uyuşturucu ticareti, göçmen kaçakçılığı veya insan ticareti, yasa dışı silah ticareti ya da diğer kaçakçılık faaliyetlerinden elde edilen fonların sürekli biçimde toplanması, farklı ülkelere aktarılması veya suç faaliyeti içerisinde yeniden kullanılmasının organize edilmesi, hawala ağının suç organizasyonu ile daha yakın bir ilişki içerisinde bulunduğu işaret edebilecektir.

Bu çerçevede özellikle;

- belirli suç gruplarına sürekli fon transfer hizmeti verilmesi,
- suç gelirlerinin hangi kişi veya ülkede tahsil edileceğinin önceden planlanması,
- suç faaliyeti kapsamında tahsilat ve dağıtım noktalarının oluşturulması,
- elde edilen fonların yeniden suç faaliyetlerinde kullanılmasının sağlanması

gibi göstergeler, hawala sisteminin yalnızca sonradan fon taşıyan bir yapıdan daha ileri bir rol üstlenebileceğine işaret edebilir.

Yükümlüler açısından burada yapılması gereken hukuki nitelendirme yapmak değil; işlemin **suç geliriyle bağlantısını, müşterinin rolünü, fonun kaynağını, gerçek yararlanıcıyı ve işlem zincirinin sürekliliğini** anlamaya çalışmak ve şüphe oluşması halinde ilgili mevzuat çerçevesinde bildirim yükümlülüğünü yerine getirmektir.

4) 6415 Sayılı Kanun Kapsamında Finansal Hizmet Sağlanması

Hawala ve benzeri sistemler, hakkında malvarlığının dondurulması kararı bulunan kişi, kuruluş veya organizasyonlara doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik değer ulaştırılmasında da kullanılabilir.

6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 15 inci maddesinde, hakkında malvarlığının dondurulması kararı verilen kişi, kuruluş veya organizasyonların yararına; bunlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen kuruluşlara veya bunların adına ya da hesabına hareket eden kişilere bilerek ve isteyerek fon sağlanması, fon toplanması veya finansal hizmet verilmesine ilişkin hükümler bulunmaktadır.

Bu nedenle yükümlülerin yalnızca hakkında dondurma kararı bulunan kişi adına doğrudan gerçekleştirilen işlemlere değil;

- üçüncü kişiler üzerinden yapılan transferlere,
- bağlantılı şirket ve kuruluşlara,
- gerçek faydalanıcının gizlendiği yapılara,
- başka bir kişi adına veya hesabına gerçekleştirilen işlemlere,
- aynı ekonomik değer farklı kanallar üzerinden ulaştırıldığı yapılara

da dikkat etmesi gerekmektedir.

Hawala sistemlerinde bir ülkede kabul edilen değerin karşılığı başka bir yerde teslim edilebildiğinden, doğrudan transfer görünmemesi tek başına riskin bulunmadığını göstermez.

5) 7262 Sayılı Kanun Kapsamında Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanı ve Hedeflenen Finansal Yaptırımlar

7262 sayılı Kanun, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanının önlenmesine yönelik kararlarının uygulanmasına ilişkin temel ulusal düzenlemelerden biridir.

Kanun kapsamında, **BMGK'nın 1718 (2006), 1737 (2006) ve 2231 (2015) sayılı kararları ile bunlara dayanılarak çıkarılan müteakip kararların kapsamına bağlı olarak;**

a) bu kararlarda yer alan kişi veya kuruluşlara, bunlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen kişi veya kuruluşlara, bunların adına veya hesabına hareket eden kişi veya kuruluşlara ya da bunların yararına **her türlü fon toplanması veya sağlanması ile Türkiye’de iş ortaklığına veya başkaca iş ilişkilerine girilmesi,**

b) söz konusu kararlarda yasaklanan nükleer, balistik füze programları veya diğer faaliyetlerle bağlantılı organizasyonlara, bunların doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettiği kişi veya kuruluşlara, bunların adına veya hesabına hareket eden yapılara ya da bunların yararına **her türlü fon toplanması veya sağlanması**

yasaklanmıştır.

Hawala ve benzeri alternatif para veya değer transfer sistemleri, bu yasakların uygulanması bakımından ayrıca önem taşımaktadır. Hawala sistemlerinde ekonomik değerin aynı kişi veya hesaplar arasında doğrudan transfer edilmesi zorunlu olmadığından, hakkında tedbir uygulanan kişi veya kuruluşun yararına olan değer **üçüncü kişiler, bağlantılı şirketler, aracılar, ticari işlemler, nakit, kıymetli madenler veya kripto varlıklar** kullanılarak başka bir yerde kullanılabilir hale getirilebilir.

Bu nedenle hawala ve benzeri sistemler, **7262 sayılı Kanun kapsamında uygulanan hedeflenen finansal yaptırımların ve malvarlığının dondurulması tedbirlerinin etkisini azaltmak veya bunları aşmak amacıyla** kullanılabilecek alternatif değer transfer mekanizmaları arasında dikkate alınmalıdır. Özellikle işlemde görünen kişi ile gerçek veya nihai yararlanıcının farklı olması, fon veya ekonomik değerin üçüncü kişiler üzerinden sağlanması, bağlantılı şirket ve aracılar kullanılması veya değerin farklı varlık türlerine dönüştürülerek aktarılması bu açıdan önem taşıyabilir.

Yükümlülerin bu kapsamda yalnızca listelenmiş kişi veya kuruluşlarla doğrudan gerçekleştirilen işlemlere değil; **bunlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen yapılara, bunların adına veya hesabına hareket eden kişilere, üçüncü kişiler üzerinden gerçekleştirilen işlemlere ve nihai olarak bu kişi veya kuruluşların yararına ekonomik değer sağlanmasına** da dikkat etmesi gerekmektedir.

6) 7258 Sayılı Kanun Kapsamında Para Nakline Aracılık

Hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerinin yasa dışı bahis ve şans oyunları ile bağlantılı fonların aktarılmasında kullanılması halinde **7258 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi** önem taşımaktadır.

Söz konusu hükümde, Kanunun verdiği yetkiye dayalı olmaksızın spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunları ile bağlantılı olarak **para nakline aracılık eden kişilerin** üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılması öngörülmektedir.

Bu düzenleme bakımından esas olan, yasa dışı bahis veya şans oyunları ile bağlantılı malvarlığı değerlerinin **nakline aracılık edilmesidir**. Bu nedenle fonların doğrudan organizatörün hesabına veya doğrudan yurtdışına banka transferi yoluyla gönderilmesi zorunlu değildir. Fon veya ekonomik değer farklı kişi, hesap, şirket ya da alternatif değer transfer mekanizmaları kullanılarak organizatöre veya onun belirlediği kişilere ulaştırılması da işlemin mahiyeti bakımından önem taşıyabilmektedir.

Hawala ve benzeri sistemlerin bu amaçla kullanıldığı durumlarda, Türkiye'de bulunan yasa dışı bahis veya kumar gelirlerinin karşılığının yurtdışındaki organizatöre veya onun adına hareket eden kişilere başka bir yerde teslim edilmesi; taraflar arasındaki bakiyenin ise daha sonra mahsuplaşma veya farklı değer transfer yöntemleriyle kapatılması söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle işlemin yalnızca görünürdeki banka transferi üzerinden değil, **fonun veya ekonomik değer nihai olarak kimin kullanımına sunulduğu** dikkate alınarak değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Aynı maddede, bu suçlarla bağlantılı olarak kullanılan veya suçun konusunu oluşturan eşya ile bahis veya şans oyunlarının oynanması suretiyle elde edilen her türlü malvarlığı değerinin, Türk Ceza Kanununun eşya ve kazanç müsaderesine ilişkin hükümlerine göre müsadere edilmesine ilişkin düzenleme de bulunmaktadır.

Bu çerçevede 7258 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi, hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerinin yasa dışı bahis ve şans oyunları ile bağlantılı fonların **nakline ve nihai yararlanıcılara ulaştırılmasına aracılık edilmesi** bakımından dikkate alınması gereken temel düzenlemelerden biridir.

Mevzuat Hükümlerinin Birlikte Dikkate Alınması

Hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri farklı amaçlarla ve farklı suç türleriyle bağlantılı biçimde kullanılabileceğinden, bu yapıların yalnızca tek bir mevzuat başlığı üzerinden değerlendirilmesi yeterli olmayabilir.

İzinsiz şekilde profesyonel para veya değer transfer hizmeti sunulması **6493 sayılı Kanun**, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin taşınması veya dönüştürülmesi **TCK'nın 282 nci maddesi**, yasa dışı bahisle bağlantılı tahsilat ve transfer işlemleri **7258 sayılı Kanun**, terörizmin finansmanı ile bağlantılı malvarlığının dondurulması ve finansal hizmet sağlanmasına ilişkin işlemler **6415 sayılı Kanun**, kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanının önlenmesine yönelik **hedeflenen finansal yaptırımların ve malvarlığının dondurulması tedbirlerinin uygulanması** ise **7262 sayılı Kanun** bakımından önem taşımaktadır.

Bununla birlikte yükümlülerin görevi bu işlemlere ilişkin nihai ceza hukuku nitelendirmesi yapmak değildir. Yükümlülerden beklenen; müşterinin profili, işlemin ekonomik amacı, fon veya malvarlığı değerinin kaynağı, gerçek ve nihai yararlanıcılar, işlem tarafları ve işlemler arasındaki bağlantıları dikkate alarak **olağan dışı veya şüpheli görülen değer transferlerini tespit etmek ve ilgili mevzuat kapsamında gerekli tedbir ve bildirimleri uygulamaktır.**

Bu Rehberde yer alan mevzuat açıklamaları da bu çerçevede, hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleriyle karşılaşabilecek yükümlülere **risklerin anlaşılması ve işlemlerin doğru şekilde değerlendirilmesi konusunda yol göstermek** amacıyla ele alınmıştır.

HAWALA ve BENZERİ ALTERNATİF DEĞER TRANSFER SİSTEMLERİ

1) Genel Tanımlama

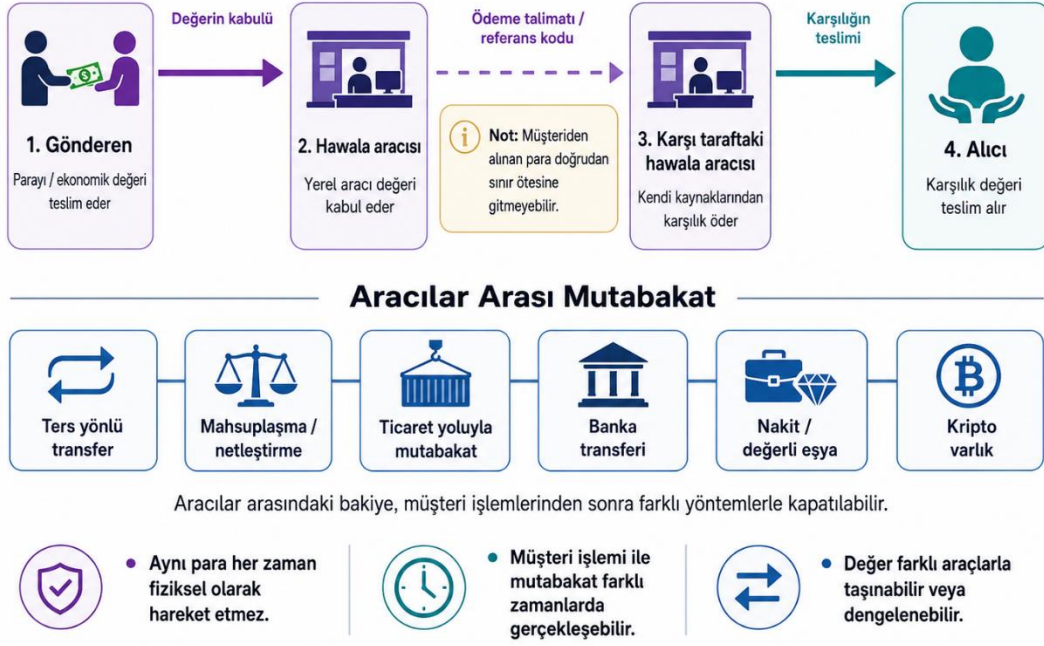
Hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri, bir yerde teslim edilen fon veya ekonomik değer karşılığının, aynı fonun veya varlığın doğrudan transfer edilmesine gerek bulunmaksızın başka bir kişi veya yerde kullanılabilir hale getirilmesine dayanan yapılardır. Değer transferi çoğunlukla bağlantılı araçlar üzerinden gerçekleştirilmekte, araçlar arasında oluşan borç ve alacaklar ise daha sonra farklı yöntemlerle tasfiye edilmektedir.

FATF, bu yapıları daha geniş anlamda para veya değer transfer hizmetleri (Money or Value Transfer Services – MVTs) kapsamında ele almakta; hawala ve benzeri hizmet sağlayıcıları Hawala and Other Similar Service Providers – HOSSPs olarak tanımlamaktadır. Belirleyici olan sistemin adı değil, bir kişi adına alınan para veya ekonomik değer karşılığının başka bir kişi veya yere ulaştırılmasıdır.

Hawala sistemlerinde üç temel aşama bulunmaktadır:

- Değerin kabulü: Gönderen tarafından para veya başka bir ekonomik değer sisteme teslim edilmesi.
- Karşılığın teslimi: Bu değer karşılığının başka bir kişi veya yerde kullanılabilir hale getirilmesi.
- Mutabakat: Araçlar arasında oluşan borç ve alacakların daha sonra kapatılması.

Mutabakat bakımından her müşteri işlemi sonrasında ayrı bir ödeme yapılması gerekmez. Farklı yönlerde gerçekleştirilen işlemler mahsuplaştırılabilir ve yalnızca net bakiye tasfiye edilebilir. Örneğin Türkiye'deki bir aracının yurtdışındaki ortağının müşterilerine 10 milyon ABD doları karşılığı değer teslim ettiği, yurtdışındaki aracının ise Türkiye'de 8 milyon ABD doları karşılığı ödeme yaptığı bir dönemde, araçlar arasında tasfiye edilmesi gereken net bakiye 2 milyon ABD doları olabilir.

Mutabakat; nakit, banka transferleri, ödeme veya elektronik para hesapları, döviz, altın ve diğer kıymetli madenler, kripto varlıklar, ticari işlemler veya üçüncü kişiler adına yapılan ödemeler üzerinden gerçekleştirilebilir. Bu nedenle hawala analizinde yalnızca paranın değil, işlem zinciri boyunca hareket eden ekonomik değer izlenmesi önem taşımaktadır.

2) Geleneksel ve Modern Hawala Yapıları

Geleneksel hawala sistemleri ağırlıklı olarak **nakit, güven ilişkisi ve aracılar arasında tutulan basit borç-alacak kayıtlarına** dayanmaktadır. Bu yapılarda işlemler çoğu zaman ajanda, defter, kağıt kayıtlar veya basit elektronik tablolar üzerinden takip edilmekte; müşteriden alınan değer, karşı tarafta yapılan ödeme ve aracılar arasında oluşan bakiye bu kayıtlar üzerinden izlenmektedir. Sistemin işleyişinde aracılar arasındaki kişisel güven ve uzun süreli ticari ya da ailevi ilişkiler önemli rol oynamaktadır.¹

Modern hawala yapılarında ise bu temel ekonomik model korunmakla birlikte, kullanılan araçlar ve operasyonel altyapı önemli ölçüde gelişmiştir. **Kayıtlı finansal sistem ile kayıt dışı mekanizmalar aynı değer transfer zincirinde birlikte kullanılabilir**; banka hesapları,

¹ FATF, The Role of Hawala and Other Similar Service Providers in Money Laundering and Terrorist Financing, 2013

ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlıklar, yetkili müesseseler, kıymetli maden sektörü ve ticari işletmeler aynı ağı farklı aşamalarında yer alabilmektedir.

Bunun yanında modern hawala ağları, geleneksel defter ve ajanda kayıtlarının ötesine geçerek **çok sayıda müşteri, aracı, ülke, para birimi ve varlık türünü takip edebilen dijital muhasebe ve mutabakat sistemleri** kullanabilir. Bu sistemlerde müşterilerin bakiyeleri, farklı ülkelerdeki tahsilat ve ödemeler, araçlar arasındaki borç-alacaklar, döviz kurları, kripto varlık hareketleri ve yapılacak karşılık ödemeleri tek bir yazılım altyapısı üzerinden takip edilebilir.

Daha gelişmiş yapılarda müşteriler veya alt araçlar için **kullanıcı hesapları oluşturulması, mobil veya web tabanlı uygulamalar üzerinden işlem talebi alınması, bakiye görüntülenmesi, ödeme talimatı verilmesi, işlem kodu üretilmesi veya farklı ülkelerdeki ödeme noktalarının koordine edilmesi** dahi mümkün olabilir. Böylece görünürde kayıt dışı bir değer transfer sistemi, operasyonel açıdan oldukça gelişmiş bir finansal hizmet altyapısı gibi çalışabilir.

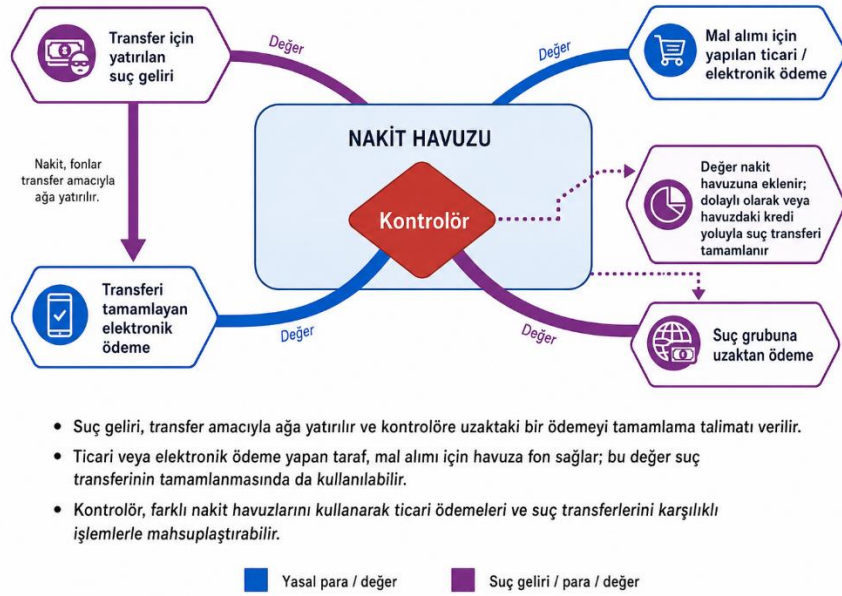
Bu nedenle modern hawala yalnızca “bir ülkede nakit alınması ve başka bir ülkede nakit ödenmesi” şeklinde değerlendirilmemelidir. Esas değişmeyen unsur, **bir yerde kabul edilen ekonomik değer karşılığının başka bir kişi veya yerde kullanılabilir hale getirilmesi ve araçlar arasında oluşan bakiyenin daha sonra mutabakata bağlanmasıdır**; kullanılan kayıt sistemi, teknoloji, varlık türü ve ödeme kanalı ise zaman içinde önemli ölçüde değişebilir.

2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde de fon transferine ve varlık edinimine aracılık eden sektörlerin SGA/TF riskleri bakımından öne çıktığı; bankacılık ve kripto varlık hizmet sağlayıcılığı sektörlerinin yüksek, ödeme ve elektronik para kuruluşları, kuyumculuk ve yetkili müesseselerin ise orta-yüksek riskli olduğu belirtilmektedir.

3) Ticaret Yoluyla Mutabakat

Hawala ağlarında araçlar arasındaki borç ve alacakların kapatılmasında **ticaret yoluyla mutabakat** kullanılabilir. Görünürdeki ithalat, ihracat, mal veya hizmet ödemesi, daha önce oluşmuş bir hawala bakiyesinin tasfiyesine de hizmet edebilir.

Bu işlemlerin her zaman gerçeğe aykırı olması gerekmez. Gerçek mal veya hizmet ticareti mutabakat amacıyla kullanılabileceği gibi, gerçeği yansıtmayan faturalar, sahte veya yanıltıcı belgeler ya da gerçekte sunulmayan hizmetlere ilişkin işlemler de kullanılabilir.

- Suç geliri, transfer amacıyla ağı yatırılır ve kontrolöre uzaktaki bir ödemeyi tamamlama talimatı verilir.
- Ticari veya elektronik ödeme yapan taraf, mal alımı için havuza fon sağlar; bu değer suç transferinin tamamlanmasında da kullanılabilir.
- Kontrolör, farklı nakit havuzlarını kullanarak ticari ödemeleri ve suç transferlerini karşılıklı işlemlerle mahsuplaştırabilir.

Benzer şekilde, yurtdışında sınırlı ticari geçmişi bulunan veya faaliyetleriyle finansal hareketleri arasında belirgin uyumsuzluk bulunan şirketler ödeme veya mutabakat tarafı olarak kullanılabilir. Bir ülkedeki müşterinin yurtdışına değer aktarma ihtiyacı, başka bir müşterinin ithalat veya ticari ödeme ihtiyacıyla eşleştirilerek fonların tamamı sınır ötesine gönderilmeden araçlar arasındaki bakiye kapatılabilir.

Bu nedenle ticaret, hawala sistemlerinde yalnızca ekonomik değerın taşınması veya gizlenmesinde değil, **farklı coğrafyalardaki ödeme yükümlülüklerinin netleştirilmesinde kullanılan bir mutabakat aracı** olarak da önem taşımaktadır.

4) Kıymetli Maden ve Döviz Kullanımı

Altın ve diğer kıymetli madenler; yüksek değer yoğunluğu, taşınabilirlikleri, farklı piyasalarda kolaylıkla alınıp satılabilmeleri ve nakde dönüştürülebilmeleri nedeniyle hawala sistemlerinde **değer saklama, dönüştürme ve mutabakat aracı** olarak kullanılabilir.

Bir ülkede nakit olarak kabul edilen değerın karşılığı başka bir ülkede altın olarak teslim edilebilir veya araçlar arasındaki bakiye kıymetli maden alım satımı üzerinden tasfiye edilebilir. Mevcut altın stokları da farklı müşterilerin ödeme ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılabilir.

Döviz işlemlerinde de müşteriden alınan para birimi ile nihai alıcıya teslim edilen para biriminin aynı olması gerekmez. Araçlar farklı müşterilerin taleplerini ve kendi döviz pozisyonlarını eşleştirerek ödeme ihtiyaçlarını karşılayabilir.

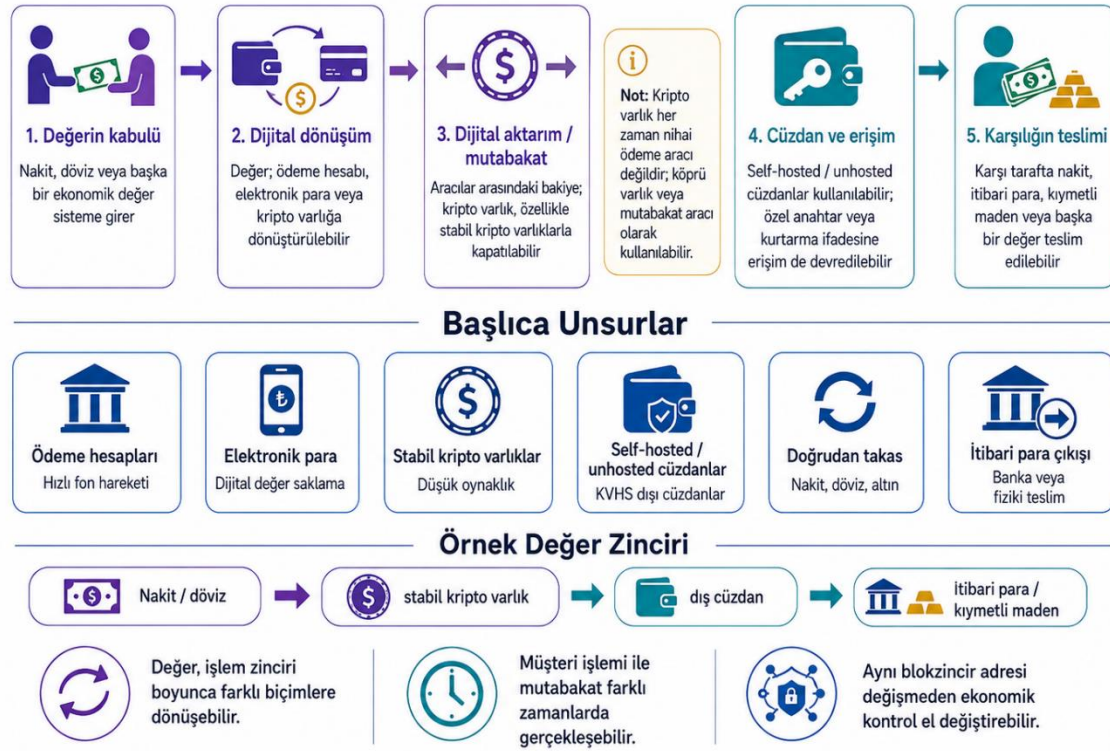
Bu nedenle aynı ekonomik değer işlem zinciri içinde **nakit, döviz, kıymetli maden ve yeniden nakit** şeklinde farklı biçimlere dönüşebilir. Kıymetli maden ve döviz işlemleri, müşteriye yapılan transferden farklı bir zamanda ve farklı kişiler arasında gerçekleşen araçlar arası mutabakatın parçası olabilir.

5) Dijital Hawala

“**Dijital hawala**”, ayrı bir hukuki sistemden ziyade, geleneksel hawala ilişkisinin kripto varlıklar, ödeme hesapları, elektronik para ve diğer dijital finansal araçlarla desteklendiği yapıları ifade etmektedir.

Kripto varlıklar, değerini farklı coğrafyalara hızlı biçimde aktarılması ve araçlar arasındaki bakiyelerin geleneksel uluslararası banka transferleri dışında tasfiye edilmesi bakımından kullanılabilir. Özellikle **stabil kripto varlıklar**, görece düşük fiyat oynaklıkları nedeniyle değer taşıma ve mutabakat aracı olarak önem taşımaktadır.

Kripto varlıkların mutlaka iki kripto varlık hizmet sağlayıcısı arasında hareket etmesi gerekmez. **Self-hosted/unhosted cüzdanlar** arasında transfer yapılabileceği gibi, özel anahtar veya kurtarma ifadelerine erişimin devredilmesiyle de varlık aynı blokzincir adresinde kalırken ekonomik kontrol başka bir kişiye geçebilir.

Kripto varlığın itibari paraya dönüşümü de yalnızca kripto varlık hizmet sağlayıcıları üzerinden gerçekleşmeyebilir. Kripto varlıklar taraflar arasında doğrudan nakit, döviz, altın veya başka ekonomik değerlerle takas edilebilir.

Bu nedenle kripto varlık, hawala sisteminde her zaman nihai ödeme aracı değildir; değer zincirinin belirli bir aşamasında kullanılan **köprü varlık veya mutabakat aracı** olabilir. Örneğin müşteriden nakit alınabilir, araçlar arasındaki mutabakat stabil kripto varlıkla gerçekleştirilebilir ve nihai yararlanıcıya başka bir ülkede yeniden nakit veya kıymetli maden teslim edilebilir.

6) Çok Sektörlü Yapı ve Değer Zinciri

Hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerinde **aynı ekonomik değer farklı sektör, araç ve kişiler arasında hareket edebilir**. Tahsilat, dönüştürme, ödeme ve mutabakat aşamalarının her biri farklı bir sektörde gerçekleşebilir.

Bu yapı içerisinde bankalar finansal sisteme giriş ve çıkışlarda; ödeme ve elektronik para kuruluşları fon aktarımında; kripto varlık ekosistemi dijital değer transferinde; yetkili müesseseler döviz dönüşümünde; kuyumcu ve kıymetli maden sektörü değerın altın veya diğer kıymetli madenlere dönüştürülmesinde; ticari işletmeler ise mal ve hizmet ödemeleri üzerinden mutabakatta kullanılabilir.

Dış ticaret ve serbest bölge bağlantılı işlemler de farklı ülkelerdeki ticari borç ve alacakların eşleştirilmesinde kullanılabilir. Burada esas olan ticaret veya serbest bölge faaliyetinin kendisi değil, **görünürdeki ticari işlem ile fon hareketinin gerçek ekonomik amacı arasındaki ilişkinin** anlaşılmasıdır.

Bu **çok sektörlü yapı ve değer zinciri** nedeniyle tek bir yükümlü değer transferinin yalnızca kendi nezdindeki bölümünü görebilir. Banka hesap hareketini, KVHS kripto varlık transferini, yetkili müessese döviz işlemini, kuyumcu ise kıymetli maden hareketini görür. Ancak bunlar aynı kişi, şirket veya organizasyon etrafında birleştiğinde görünürde ayrı işlemler **tek bir değer transfer ve mutabakat zincirinin** parçalarını oluşturabilir.

Bu nedenle hawala analizinde işlemlerin yalnızca sektör veya ürün bazında değil; kişi, hesap, şirket, gerçek faydalanıcı, banka ve ödeme hesapları, kripto varlık cüzdanları, döviz ve kıymetli maden hareketleri, ticari işlemler ve sınır ötesi bağlantılar birlikte dikkate alınarak değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

PROFESYONEL SUÇ HİZMETİ OLARAK HAWALA

1) Suç Gelirlerinin Aklanmasında Hawala

Hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri, suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin **kaynağından uzaklaştırılması, farklı kişi ve ülkeler arasında aktarılması, başka varlık türlerine dönüştürülmesi ve nihai yararlanıcının gizlenmesi** amacıyla kullanılabilir. Bu sistemlerin aklama bakımından ayırt edici yönü, suçtan elde edilen aynı para veya varlığın fiziken ya da elektronik olarak sınır ötesine gönderilmesinin zorunlu olmamasıdır. Bir ülkede hawala aracısına teslim edilen değer karşılığı başka bir ülkedeki aracı tarafından kendi kaynaklarından ödenebilir. Böylece **aynı fon hareket etmeksizin ekonomik değer başka bir coğrafyada kullanılabilir hale gelir.**

Bu yöntem; uyuşturucu ticareti, dolandırıcılık, kaçakçılık, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti, yasa dışı bahis ve kumar ile diğer organize suçlardan elde edilen gelirlerin aktarılmasında kullanılabilir. 2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde dolandırıcılık yüksek, yasa dışı bahis ve kumar ile uyuşturucu ticareti ise orta-yüksek düzey suç gelirlerinin aklanması riskleri arasında değerlendirilmiştir.

Suçtan elde edilen değer işlem zinciri içerisinde **nakit, banka bakiyesi, döviz, kıymetli maden, kripto varlık veya ticari alacak** gibi farklı biçimlere dönüşebilir. Aracılar arasındaki bakiyelerin ticaret, banka transferleri, kıymetli maden veya kripto varlıklar üzerinden kapatılması da suç geliri ile nihai yararlanıcı arasındaki görünür bağlantıyı zayıflatabilir.

Hawala ağı bazı durumlarda farklı suçlardan ve müşterilerden gelen değerleri aynı likidite havuzunda birleştirerek ters yönlü transfer talepleriyle mahsuplaştırabilir. Böylece belirli bir suç geliri ile nihai ödeme arasında birebir finansal bağlantı kurulması güçleşecek ve **fonun kaynağı ile nihai kullanım arasındaki bağlantı zayıflayacaktır.**

Bu nedenle değerlendirmede yalnızca fonun nereden geldiğine değil; **değerin kim tarafından sisteme dahil edildiğine, karşılığının nerede ve kime teslim edildiğine, aracılar arasındaki bakiyenin nasıl kapatıldığına ve nihai olarak kim tarafından kullanıldığına** odaklanılması önem taşımaktadır.

Hawala ağının belirli suç gruplarına sürekli tahsilat, transfer, dönüştürme, dağıtım ve mutabakat hizmeti sağlaması halinde sistem, suç organizasyonunun **finansal altyapısının bir parçası** haline gelebilir.

2) Terörizmin Finansmanında Hawala

Hawala ve benzeri sistemler, terör örgütleri veya bunlarla bağlantılı yapıların **fon toplama, farklı coğrafyalara değer aktarma, örgüt mensuplarına ve destek ağlarına kaynak ulaştırma ve operasyonel ya da lojistik ihtiyaçları karşılama** süreçlerinde kullanılabilir.

Bir ülkede toplanan fonun aynı para veya banka bakiyesi olarak başka ülkeye gönderilmesi gerekmez. Yerel aracı fonu kabul ederken, başka bir ülkedeki bağlantılı aracı kendi kaynaklarından örgüt mensuplarına, destekçilere veya tedarikçilere karşılık ödeme yapabilir. Böylece doğrudan sınır ötesi banka transferi görülmeden ekonomik değer örgütün kullanımına sunulabilir.

Bu süreçte **banka ve ödeme hesapları, elektronik para, kripto varlıklar, fiziki döviz, kıymetli madenler ve ticari işlemler** birlikte kullanılabilir. 2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde de lisanssız para ve değer transferi hizmet sağlayıcılarının terörizmin finansmanı amacıyla kullanılabildiği, bankacılık, ödeme hizmetleri, kripto varlıklar ve nakit kurye faaliyetlerinin risk oluşturduğu belirtilmektedir.

Hawala ağları yalnızca örgüte para ulaştırmak için değil, **iaşe, barınma, ulaşım, iletişim ve diğer lojistik ihtiyaçların doğrudan karşılanması** amacıyla da kullanılabilir. Aracılar arasındaki borç ve alacaklar daha sonra ticaret, nakit, kripto varlık veya diğer değer transfer yöntemleriyle tasfiye edilebilir.

Terörizmin finansmanında fonların suçtan kaynaklanması da zorunlu değildir. Bağış, ticari faaliyet veya görünürde yasal diğer kaynaklardan sağlanan fonlar da kullanılabilir. Bu nedenle temel mesele yalnızca fonun kaynağı değil, **kimin yararına toplandığı, aktarıldığı veya kullanıldığıdır.**

Küçük ve dağınık fonlar farklı coğrafyalarda bir araya getirilebilir veya karşılıklı ödeme ihtiyaçlarıyla netleştirilebilir. Bu nedenle değerlendirmede yalnızca “kim kime para gönderdi?” sorusu değil; **fonun kimin adına toplandığı, karşılığının nerede ve kim tarafından teslim edildiği ve nihai ekonomik değer kimin kullanımına sunulduğu** dikkate alınmalıdır.

3) Hedeflenen Finansal Yaptırımlar ve MVD Tedbirlerinin Aşılmasında Hawala

Hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri, yalnızca suç gelirlerinin taşınması veya araçlar arasındaki mutabakat amacıyla değil, **hedeflenen finansal yaptırımların ve malvarlığının dondurulması tedbirlerinin etkisini azaltmak veya bunları aşmak** amacıyla da kullanılabilir.

Türkiye bakımından bu alan yalnızca Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarıyla sınırlı değildir. BMGK'nın **1267 (1999), 1988 (2011), 1989 (2011) ve 2253 (2015) sayılı kararları** kapsamında listelenen kişi, kuruluş ve organizasyonlara yönelik malvarlığının dondurulması tedbirlerinin yanında, **6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında Türkiye tarafından alınan malvarlığının dondurulması kararları** da dikkate alınmalıdır. Hawala sistemlerinin yapısı, hakkında malvarlığının dondurulması kararı bulunan bir kişinin doğrudan kendi adına finansal işlem gerçekleştirilmeden ekonomik değere erişebilmesine imkan sağlayabilir. Fonlar üçüncü kişiler adına kabul edilebilir, başka kişiler üzerinden ödeme yapılabilir veya bir yerde teslim edilen değer karşılığı başka bir yerde yararlanıcının kullanımına sunulabilir. Böylece doğrudan finansal işlem görülmesi dahi **ekonomik değer dolaylı olarak yaptırım veya dondurma kararı kapsamındaki kişinin yararına kullanılabilir.**

Bu nedenle yalnızca hakkında karar bulunan kişinin doğrudan işlemleri değil; **doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettiği kuruluşlar, adına veya hesabına hareket eden kişiler, gerçek faydalanıcının gizlendiği yapılar ve üçüncü kişiler üzerinden sağlanan fon veya ekonomik değerler** de değerlendirilmelidir. 6415 sayılı Kanunun 15 inci maddesi de bu çerçevede önem taşımaktadır. Anılan düzenleme, hakkında malvarlığının dondurulması kararı bulunan kişi,

kuruluş veya organizasyonlar ile bunların doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettiği ya da adlarına veya hesaplarına hareket eden kişi ve kuruluşlar yararına **bilerek ve isteyerek fon sağlanması, fon toplanması veya finansal hizmet verilmesine** ilişkin yaptırımlar öngörmektedir.

Hawala ağı, yaptırım kapsamındaki kişi veya yapının doğrudan hesabını kullanmaksızın ödeme yapmasına, ödeme almasına veya ekonomik ihtiyaçlarının üçüncü kişiler üzerinden karşılanmasına imkan sağlayabilir. Bu nedenle değerlendirmede yalnızca “para kime gönderildi?” sorusu değil; **fonun veya ekonomik değerın nihai olarak kimin yararına kullanıldığı** da dikkate alınmalıdır.

Bunun yanında, üçüncü ülkeler tarafından uygulanan yaptırım ve kısıtlayıcı tedbirler ile Türkiye bakımından doğrudan uygulanması gereken **hedeflenen finansal yaptırımlar** birbirinden ayrılmalıdır. Üçüncü ülke yaptırımlarının Türkiye bakımından hukuki etkisi ilgili yaptırım rejimine göre değişebilmekle birlikte, bu yaptırımlardan kaçınmak amacıyla Türkiye’deki finansal kuruluşların, şirketlerin veya üçüncü ülke aracılarının kullanılması önemli hukuki ve finansal riskler doğurabilir.

Özellikle birincil veya ikincil yaptırım rejimleri kapsamında bu tür işlemler, finansal kuruluşların **muhabirlik ilişkileri, yabancı para cinsinden ödeme kapasitesi ve uluslararası finansal sisteme erişimi** bakımından doğrudan sonuç doğurabilir. Bu nedenle üçüncü ülkeler üzerinden oluşturulan şirket, hesap veya ödeme zincirlerinin gerçek işlem tarafını veya nihai yararlanıcıyı gizleyip gizlemediği ayrıca önem taşımaktadır.

Bu çerçevede hedeflenen finansal yaptırım ve malvarlığının dondurulması riskleri değerlendirilirken **gerçek ve nihai yararlanıcılar, doğrudan veya dolaylı kontrol ilişkileri, adına veya hesabına hareket eden kişiler, üçüncü ülke şirketleri ve farklı coğrafyalardaki işlemler arasındaki ekonomik bağlantı** birlikte ele alınmalıdır.

4) Yasa Dışı Bahis ve Kumar Gelirlerinin Transferinde Hawala

Hawala ve benzeri sistemler, yasa dışı bahis ve kumardan elde edilen gelirlerin **yurtdışındaki organizatörlere, yöneticilere, ortaklara veya diğer ekonomik yararlanıcılara ulaştırılmasında ve organizasyon içerisindeki gelirlerin dağıtılmasında** kullanılabilir.

Bu kullanım alanında hawalanın temel işlevi çoğu durumda oyunculardan tek tek tahsilat yapmak değil; farklı kanallarda birikmiş gelirleri **toplulaştırmak, sınır ötesine ekonomik olarak aktarmak, organizasyon içerisindeki payları dağıtmak ve aracılar arasındaki bakiyeleri mutabakata bağlamaktır**. Türkiye’de oluşan fonun doğrudan yurtdışındaki organizatöre gönderilmesi yerine değer yerel hawala ağına bırakılabilir; yurtdışındaki bağlantılı aracı kendi kaynaklarından organizatöre veya belirlediği kişilere karşılık ödeme yapabilir. Böylece Türkiye’deki fon ile yurtdışındaki ödeme arasında doğrudan transfer görülmeyebilir.

Hawala ağı aynı zamanda büyük tutarlı gelirlerin farklı kişi ve ülkeler arasında **taksim edilmesine** hizmet edebilir. Bu yönüyle yalnızca para transfer mekanizması değil, yasa dışı bahis organizasyonunun **uluslararası gelir dağıtım ve mutabakat altyapısı** olarak kullanılabilir. Aracılar arasındaki bakiyeler nakit, banka veya ödeme hesapları, kripto varlıklar,

döviz, kıymetli maden veya ticari işlemler üzerinden kapatılabilir. Türkiye'deki gelir ile yurtdışındaki ödeme arasında birebir eşleşme bulunması gerekmez; farklı müşterilerin ters yönlü ödeme ihtiyaçları da netleştirmede kullanılabilir.

2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde yasa dışı bahis ve kumar suçları **orta-yüksek düzey suç gelirlerinin aklanması riski** olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle yalnızca ilk tahsilat değil, gelirlerin **taşınması, dönüştürülmesi, dağıtılması ve yurtdışındaki organizasyona ulaştırılması** da önem taşımaktadır.

5) Vergi Kaçırma ve Kayıt Dışı Ekonomik Faaliyetlerde Hawala

Hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri, **gelir ve kazançların kayıtlı finansal sistem dışında tutulması, gerçek ekonomik faaliyetin veya gelir sahibinin gizlenmesi ve sınır ötesi tahsilat ve ödemelerin resmi kayıtlara tam olarak yansıtılmaması** amacıyla kullanılabilir.

Bir ülkede elde edilen ticari gelir doğrudan ilgili kişinin veya şirketin hesabına aktarılmayıp hawala ağına bırakılabilir; karşılığı başka bir ülkede nakit, banka bakiyesi, döviz, kıymetli maden veya kripto varlık olarak alınabilir. Benzer şekilde yurtdışındaki mal veya hizmet bedellerinin bir bölümü kayıtlı tahsilat veya ödeme kanallarının dışında karşılanabilir. Hawala sistemlerinin **mahsuplaşma ve netleştirme** özelliği burada özellikle önemlidir. Bir işletmenin yurtdışındaki tahsilatı ile başka bir kişinin yurtdışına yapması gereken ödeme aynı ağ içerisinde eşleştirilebilir ve fonların tamamının sınır ötesi banka transferiyle hareket etmesine gerek kalmayabilir.

Kayıt dışı değer, hawala aracısı nezdinde bir alacak veya bakiye şeklinde de tutulabilir ve daha sonra farklı bir ülkede ya da farklı bir varlık türünde kullanılabilir. Ticaret, üçüncü kişi ödemeleri ve farklı varlık dönüşümleri bu yapının parçası olabilir.

2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde **vergi kaçakçılığı orta düzey suç gelirlerini aklama riski** olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle vergi suçlarından veya kayıt dışı ekonomik faaliyetlerden kaynaklanan değer alternatif transfer sistemleri üzerinden hareket ettirilmesi, aklama riski bakımından da önem taşıyabilir.

Bu kullanım alanında hawalanın temel işlevi, **ekonomik değer gerçeğe kaynağı ile nihai kullanımı arasındaki görünür bağlantıyı azaltmak, kayıtlı tahsilat ve ödeme kanalları dışında değer aktarmak ve farklı ülkelerdeki gelir ve ödeme ihtiyaçlarını netleştirmek** şeklinde ortaya çıkmaktadır.

HAWALA KAPSAMINDA RİSKLİ SEKTÖRLER VE GÖSTERGELER

Hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri, yapıları gereği farklı sektörleri, finansal araçları ve ekonomik faaliyetleri aynı değer transfer zinciri içerisinde bir araya getirebildiğinden, esasen **çok sayıda yükümlü grubu bu riskle karşılaşabilir**. Bir sektör fonun kabul edildiği veya aktarıldığı aşamada, başka bir sektör değerın dönüştürülmesi, saklanması, mutabakatı veya nihai yararlanıcıya ulaştırılması aşamasında kullanılabilir.

Bu nedenle hawala riski yalnızca belirli yükümlü gruplarıyla sınırlı değildir. Bununla birlikte, bu Rehber kapsamında; sundukları ürün ve hizmetlerin niteliği, nakit ve sınır ötesi işlemlere açıklıkları, fon veya ekonomik değerin aktarılması ve dönüştürülmesindeki rolleri ile Ulusal Risk Değerlendirmesinde ortaya konulan sektörel riskler dikkate alınarak, hawala ve benzeri sistemlerle karşılaşma ihtimali daha yüksek görülen başlıca sektörlerle odaklanılmıştır.

Aşağıda yer verilen göstergeler, tek başına bir işlemin hawala faaliyeti veya suçla bağlantılı olduğunu göstermez. Göstergelerin; müşterinin profili, işlemin ekonomik amacı, fonun kaynağı, gerçek ve nihai yararlanıcılar, işlem tarafları, işlem sıklığı ve tutarı ile müşterinin olağan faaliyetleri birlikte dikkate alınarak **risk temelli ve bütüncül bir yaklaşımla** değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda yapılacak şüpheli işlem bildirimlerinde asgari olarak SK-29 Lisanssız Ödeme ve Elektronik Para Hizmetlerinde Bulunma başlıklı şüphe kategorisinin seçilmesi gerekmektedir.

1) Bankalar

Bankacılık sektörü, hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri bakımından **en kritik yükümlü gruplarından biridir**. Bunun temel nedeni yalnızca bankaların para transferi, nakit ve sınır ötesi ödemelere aracılık etmesi değil; diğer birçok yükümlü sektörün finansal sisteme giriş ve çıkışlarının da bankacılık sistemi üzerinden gerçekleşmesidir.

Sektör	Risk Faktörü
 Bankalar	Çok Sektörlü Finansal Kesişim ve Dağıtım Merkezi
 Yetkili Müesseseler	Fiziki Döviz Takası ve Karşılık Ödemeleri
 Para ve Değerli Eşya Nakli Şirketleri	Fiziki Değer Lojistiği ve Mahsuplaşma Teslimatı
 Ödeme ve E-Para Kuruluşları	Sınır Ötesi Koridorlar ve Bölünmüş Fon Transferleri
 Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları (KVHS)	İtibari Para-Kripto Dönüşümü ve Cüzdan Köprüsü
 Kıymetli Maden ve Taş Ticareti	Taşınabilir Yüksek Değer Saklama ve Takas
 Sermaye Piyasası Aracı Kurumları	Menkul Kıymet Virmanları ile Sınır Ötesi Mutabakat
 Mali Müşavirler ve YMM'ler	Paravan Şirketler ve Fatura-Ödeme Uyumsuzluğu
 Avukatlar	Katmanlı Hukuki Yapılar ve Vekalet Ağları
 Noterler	Hızlı Pay Devirleri ve Fili Kontrolün Maskelenmesi

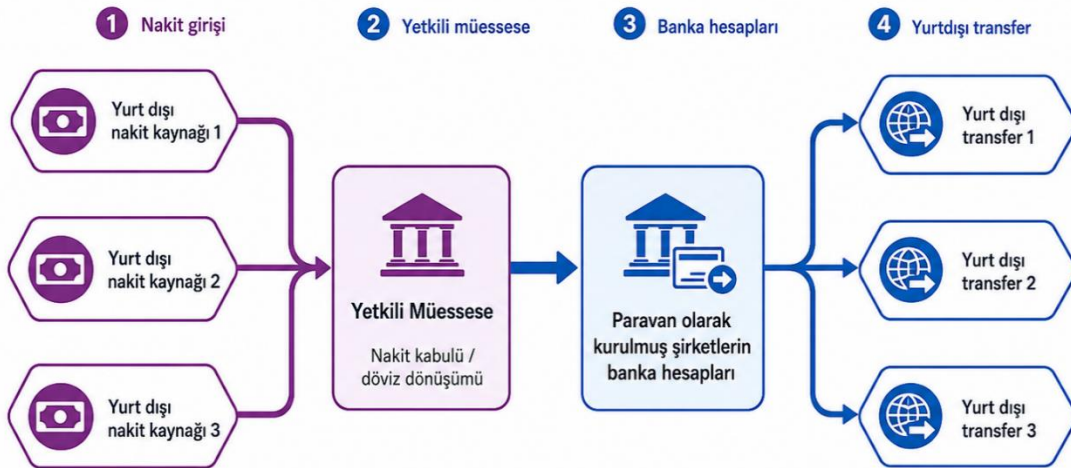
2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde bankacılık sektörü **yüksek riskli sektör** olarak değerlendirilmiş; ödeme ve para transferleri, muhabirlik ilişkileri, TL ve döviz cinsinden nakit işlemler ile diğer bankacılık ürünlerinin SGA/TF bakımından taşıdığı risklere dikkat çekilmiştir.

Hawala açısından bankaların önemi, farklı sektörlerde gerçekleşen değer hareketlerinin önemli bölümünün banka hesaplarıyla kesişmesinden kaynaklanmaktadır. Yetkili müesseselerin nakit ve döviz hareketleri, KVHS'lerdeki itibari para giriş ve çıkışları, ödeme ve elektronik para kuruluşlarının fon hareketleri, kuyumcu ve kıymetli maden işletmelerinin tahsilat ve ödemeleri ile sermaye piyasası işlemleri bankacılık sistemi üzerinde **ortak bir finansal iz** bırakabilmektedir.

Bu nedenle banka hesabı yalnızca bir para transfer aracı değil, hawala ağının farklı sektörlerdeki parçalarının birleşebildiği **merkezi görünürlük noktası** niteliğindedir. Tek tek olağan görünen bir yetkili müessese hesabı, kuyumcu işlemi, KVHS transferi veya ticari şirket hareketi; ortak kişiler, gerçek faydalanıcılar, aile ilişkileri, muhasebeciler, cihazlar, yurtdışı karşı taraflar ve işlem zamanlamaları birlikte değerlendirildiğinde daha geniş bir değer transfer ağına işaret edebilir.

Özellikle paravan veya ekonomik faaliyeti sınırlı şirketler önem taşımaktadır. Yeni kurulmuş şirketlerin kısa sürede yüksek işlem hacmine ulaşması, farklı şirketlerin aynı kişilerce yönetilmesi, şirket ortaklarının hesap hareketlerinden haberdar olmaması, çalışanı olmaması veya ortak muhasebeci, adres, iletişim ve banka erişim bilgilerinin kullanılması, görünürde bağımsız şirketlerin **ortak bir ekonomik merkezden yönetildiğini** gösterebilir.

Örnek Nakit – Banka – Yurtdışı Transfer Zinciri

- Farklı dış kaynaklardan gelen nakit, yetkili müessese üzerinden sisteme girer.
- Nakit, paravan olarak kurulmuş şirketlerin banka hesaplarına yönlendirilir.
- Fonlar daha sonra farklı yurtdışı alıcılara veya hesaplara transfer edilir.

Nakit / fiziksel değer

Banka transferi / hesap hareketi

Bankalar bu nedenle hawala riskini yalnızca tek bir hesap veya transfere göre değil; **müşteriler, şirketler, aile ve ortaklık ilişkileri, diğer yükümlü sektörler, yurtdışı karşı taraflar ve fonun nihai yararlanıcısı** birlikte değerlendirilerek ele almalıdır.

ŞİB Tipolojileri

- Müşteri hesabına görünür ekonomik veya ticari ilişkisi bulunmayan çok sayıda kişiden fon gelmesi ve fonların kısa süre içerisinde farklı kişi veya şirketlere aktarılması; hesabın **geçiş, tahsilat veya dağıtım hesabı** görünümü göstermesi.
- Yurtdışından gelen yüksek tutarlı fonların kısa süre içerisinde nakit çekilmesi, başka hesaplara dağıtılması veya döviz, kıymetli maden ya da kripto varlığa dönüştürülmesi.
- Aynı veya bağlantılı müşteri grupları arasındaki ters yönlü fon hareketlerinin tutar ve zamanlama bakımından birbirini sistematik biçimde dengelemesi ve **mahsuplaşma/netleştirme** görünümü oluşturmaları.
- Yeni kurulmuş, düşük sermayeli veya sınırlı operasyonel kapasiteye sahip şirketlerin kısa sürede yüksek tutarlı yurtiçi ve yurtdışı fon hareketlerine başlaması veya şirketin işlem hacminin gerçek faaliyet kapasitesiyle belirgin biçimde uyumsuz olması.
- Görünürde bağımsız şirketlerin aynı gerçek faydalanıcı, yönetici, vekil, muhasebeci, adres, telefon, IP adresi, cihaz veya banka erişimi üzerinden yönetilmesi; şirketlerin düzenli giderlerinin de ortak kişiler tarafından karşılanması.
- Şirket ortağı veya yöneticisinin yüksek tutarlı ya da yurtdışı işlemlerin amacı, karşı tarafı, fatura veya sözleşme ilişkisi hakkında bilgi sahibi olmaması ve hesapların fiilen üçüncü kişiler tarafından yönetildiğinin anlaşılması.
- Yeni kurulmuş veya ekonomik kapasitesi sınırlı şirketlerin kısa sürede yüksek tutarlı yurtdışı faturalar düzenlemesi; fatura tarafları ile ödeme taraflarının farklı olması veya işlemlerin ekonomik içeriği doğrulanması güç hizmetlere dayanması.
- Müşterinin **nakit olarak teslim ettiği veya hesaba yatırdığı fonların kısa süre içerisinde yurtdışına transfer edilmesi**, fonun hesapta ekonomik bir amaçla tutulmaması ve işlemin daha geniş bir **karşılık ödeme veya sınır ötesi değer transfer zincirinin** parçası olduğuna ilişkin göstergeler bulunması.
- Birbirleriyle görünür bağlantısı bulunmayan çok sayıda şirketin aynı yabancı kişi veya şirketlerden fon alması ya da aynı yabancı karşı taraflara ödeme yapması ve yabancı tarafın ticari kapasitesi veya gerçek faydalanıcısının yeterince açıklanamaması.
- Yetkili müessese hesaplarındaki nakit ve fon hareketlerinin işletmenin beyan edilen döviz alım-satım hacmiyle uyumsuz olması; hesaba çok sayıda ilgisiz üçüncü kişiden fon gelmesi veya hesabın üçüncü kişiler arasında değer aktarımına hizmet eden görünüm göstermesi.
- Kuyumcu veya kıymetli maden işletmesinin hesap hareketlerinin görünür stok, alış-satış hacmi veya kıymetli maden ticaretiyle açıklanamaması; aynı kişi veya şirket grubunun banka, yetkili müessese ve kıymetli maden hesapları arasında düzenli fon dolaştırması.

- Banka hesabına gelen fonların kısa süre içerisinde KVHS'lere aktarılması veya KVHS'lerden gelen itibari paranın hızla nakit çekilmesi, yurtdışına gönderilmesi ya da üçüncü kişilere dağıtılması; banka ve kripto hareketlerinin birlikte bir **değer transfer zinciri** oluşturması.
- Ödeme veya elektronik para kuruluşlarıyla ilişkili fonların banka–ödeme/e-para kuruluşu–üçüncü kişi–banka kanalı arasında sistematik biçimde dolaşması ve bu hareketlerin müşterinin ekonomik faaliyetiyle açıklanamaması.
- Yetkili müessese, kuyumcu, kıymetli maden işletmesi veya diğer bağlantılı şirketlerin ortak, yönetici veya gerçek faydalanıcılarının kendi hesapları yerine aile üyeleri ya da güvenilen üçüncü kişilerin banka veya kripto varlık hesaplarını kullanması; aile veya yakın ilişki ağı içerisinde birbirini tamamlayan fon hareketleri bulunması.
- Müşterinin **FATF tarafından yüksek riskli veya artırılmış izlemeye tabi ülkelerle** bağlantılı kişi veya şirketlerle ekonomik profiliyle açıklanamayan yoğun işlemler gerçekleştirmesi; bağlantının üçüncü ülke şirketleri veya aracılar kullanılarak dolaylı biçimde kurulması.
- **Yaptırım uygulanan kişi, kuruluş veya ülkelerle** bağlantılı fon hareketlerinin üçüncü ülkelerdeki şirketler, bankalar, aile üyeleri veya diğer aracılar üzerinden yürütülmesi ve gerçek yararlanıcının, fon güzergahının veya yaptırım bağlantısının gizlenmeye çalışıldığına ilişkin göstergeler bulunması.
- BMGK kararları kapsamındaki yasaklı mal, ekipman veya teknolojilerle bağlantılı dış ticaret işlemlerinde **paravan veya tabela şirketlerin kullanılması**, müşterinin faaliyet alanı ile ticarete konu malın niteliğinin uyumsuz olması veya belgelerdeki mal tanımları arasında çelişkiler bulunması.

Bu göstergelerin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. Bununla birlikte özellikle **fonun gerçek sahibi veya nihai yararlanıcısının belirsizleşmesi, farklı sektörlerin aynı değer zincirinde birleşmesi, paravan şirket ve yakın kişi ağlarının kullanılması ve yurtiçi-yurtdışı işlemlerin birbirini tamamlaması** halinde işlemlerin hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri bakımından daha ayrıntılı değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

2) Yetkili Müesseseler

Yetkili müesseseler; **nakit ve döviz işlemlerinin yoğunluğu, farklı para birimlerinin hızlı biçimde dönüştürülebilmesi ve fiziki değer hareketlerine açık olmaları** nedeniyle hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri bakımından önemli yükümlü gruplarındandır.

2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde sektör **orta-yüksek riskli** olarak değerlendirilmiş; yüksek hacimli nakit ve döviz işlemleri ile gayriresmi para veya değer transferi faaliyetlerinde suistimal edilebilme riski vurgulanmıştır.

Yetkili müessese açısından temel risk, görünürde olağan bir döviz alım veya satım işleminin gerçekte **daha geniş bir değer transfer veya mutabakat ilişkisinin parçası** olabilmesidir. Müşteri başka bir kişi adına hareket edebilir, farklı kişilerden topladığı nakdi dövize çevirebilir

veya Türkiye'de teslim edilen değer karşılığının başka bir ülkede ödenmesine yönelik bir işlem zincirinin fiziki nakit ayağında yer alabilir. Bu nedenle yalnızca döviz alım satım işleminin kendisine değil; **fonun gerçek sahibine, işlemin kimin adına yapıldığına, üçüncü kişi talimatlarına, müşteri grupları arasındaki bağlantılara ve işlem sonucunda ekonomik değerden kimin yararlandığına** bakılması önem taşımaktadır.

Kuyumcu ve kıymetli maden bağlantılı işlemler ile kripto varlık karşılığında fiziki nakit veya döviz talep edilmesi de ayrıca önemlidir. Buradaki risk, müşterinin yetkili müesseseyi **kripto varlık ile fiziki nakit veya döviz arasındaki kayıt dışı değer değişiminin bir parçası** haline getirmeye çalışmasıdır. Bununla birlikte, yetkili müesseselerin kripto varlık alım-satımı, takası veya transferine aracılık edecek şekilde hizmet sunmaları yetkileri kapsamında bulunmamakta olup, bu nitelikteki faaliyetlerin **izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı** kapsamında gerçekleştirilmesi **cezai sorumluluk doğuracağı da açıktır**.

Fiziki yabancı para banknotlarında ise tutar kadar **banknotun kupürü, kaynağı, getirildiği ülke, müşterinin ekonomik profili ve işlemin tekrar eden niteliği** de değerlendirilmelidir. Akrabalık veya aynı soyadı gibi bağlantılar ise tek başına şüphe göstergesi olmayıp diğer işlem ve ağ unsurlarıyla birlikte ele alınmalıdır.

ŞİB Tipolojileri

- Müşterinin mesleği, gelir düzeyi veya ticari faaliyetiyle uyumsuz sıklıkta ya da tutarda döviz işlemi gerçekleştirmesi ve fonun kaynağı veya işlemin ekonomik amacı hakkında yeterli açıklama yapamaması.
- Bir kişinin farklı gerçek veya tüzel kişilerden topladığı nakitleri dövize çevirmesi veya görünürde bağımsız müşterilerin aynı kişi, şirket ya da ortak ekonomik amaç doğrultusunda birbirini tamamlayan işlemler gerçekleştirmesi.
- Müşterinin üçüncü bir kişinin talimatıyla hareket etmesi; aynı kişinin farklı müşterilerin işlemlerini yönlendirmesi veya fonun gerçek sahibinin müşteriden farklı olduğuna ilişkin göstergeler bulunması.
- Türkiye'de teslim edilen değer karşılığının yurtdışında başka bir kişiye verilmesinin veya yurtdışında teslim edilmiş bir değer karşılığının Türkiye'de nakit ya da döviz olarak alınmasının teklif edilmesi; **kod, isim, telefon numarası veya benzeri referanslarla karşılık ödeme** yapılmaya çalışılması.
- Birbirleriyle görünür ilişkisi bulunmayan müşterilerin döviz alış ve satışlarının zaman, tutar ve para birimi itibarıyla sistematik biçimde birbirini dengelemesi ve **mahsuplaşma/netleştirme** görünümü oluşturmaları.
- Yeni kurulmuş veya faaliyet kapasitesi sınırlı şirketlerin yüksek hacimli döviz işlemlerine başlaması; şirket adına işlem yapan kişinin şirketin faaliyet konusu, fon kaynağı veya işlemin amacı hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması.
- Görünürde bağımsız şirketlerin aynı kişiler, muhasebeci veya mali müşavir, temsilci, adres veya iletişim bilgileri üzerinden yönlendirilmesi ve benzer döviz işlem örüntüleri göstermesi.

- Aynı aile veya yakın ilişki ağı içerisindeki kişilerin işlemleri aralarında bölmesi, birbirini tamamlayan alış-satış işlemleri gerçekleştirmesi veya ekonomik profilleriyle uyumsuz biçimde başka kişiler adına işlem yapması.
- Kuyumcu veya kıymetli maden işletmesiyle bağlantılı müşterilerin gerçekleştirdiği döviz işlemlerinin görünür kıymetli maden ticareti, satış hacmi veya fon kaynağıyla uyumsuz olması; nakit, döviz ve kıymetli maden arasında sistematik dönüşüm yapılması.
- Müşterinin **USDT, USDC veya benzeri stabil kripto varlıklar karşılığında fiziki TL veya yabancı para** talep etmesi ya da nakit/döviz karşılığında kripto varlık edinmeye yönelik kayıt dışı takas teklifinde bulunması.
- Müşterinin belirli bir kripto varlık cüzdanına transfer yaptığını veya yapacağını belirterek kendisine ya da başka bir kişiye nakit veya döviz verilmesini teklif etmesi; kripto varlığı gönderen kişi ile karşılık değeri teslim alan kişinin farklı olması.
- Türkiye'de veya ilgili müşteri grubunda olağan dolaşımı sınırlı olan ya da **yüksek kupürlü yabancı para banknotlarının**, müşterinin gelir, seyahat, ticaret veya ekonomik profiliyle açıklanamayan tutar ve sıklıkta işlem konusu edilmesi.
- Farklı kişiler tarafından getirilen aynı para birimi ve benzer kupürlerdeki banknotların kaynak, paketlenme, işlem zamanı veya teslim şekli itibarıyla ortak bir kaynağa işaret etmesi; işlemlerin farklı kişiler veya tarihler üzerinden bölünmesi.
- Yüksek tutarlı fiziki dövizin kaynağının, gerçek sahibinin veya getirildiği ülkeyle müşterinin bağlantısının açıklanamaması; banknotların başka bir para birimine çevrilmesini takiben üçüncü kişiye teslim edilmesinin istenmesi veya işlemin daha geniş bir **karşılık ödeme ve mutabakat zincirinin** parçası olduğuna ilişkin göstergeler bulunması.
- Faaliyet alanı veya ekonomik kapasitesiyle uyumsuz şekilde **sürekli ve yüksek tutarlı fiziki döviz satın alan** yeni kurulmuş şirketlerin ya da bunlar adına hareket eden kişilerin, fonları hawala, kurye veya benzeri yöntemlerle **BMGK kararları kapsamındaki yasaklı faaliyetlerle bağlantılı kişi veya kuruluşlara** yönlendirdiğine ilişkin göstergeler bulunması.

Bu göstergelerden herhangi birinin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. Yetkili müessese açısından esas olan; **fonun gerçek sahibi, işlem amacı, nihai yararlanıcı, üçüncü kişi bağlantıları, işlemler arasındaki zaman ve tutar ilişkisi ile aile ve şirket ağlarının birlikte değerlendirilmesidir.**

3) Para veya Değerli Eşya Nakli Hizmeti Verenler

10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun kapsamında **para veya değerli eşya nakli hizmeti verenler**, hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri bakımından özellikle fiziki değer hareketleri yönünden dikkate alınması gereken yükümlü gruplarındandır.

Hawala sistemlerinde ekonomik değer her zaman banka veya ödeme sistemi üzerinden hareket etmez. Nakit para, döviz, altın, kıymetli maden veya diğer yüksek değerli varlıklar, araçlar arasındaki borç ve alacakların kapatılması ya da farklı coğrafyalardaki değerlerin birbirine karşılık getirilmesi amacıyla **fiziken taşınabilir**. Bu nedenle bu yükümlü grubu açısından temel risk, görünürde olağan bir para veya değerli eşya nakli işleminin gerçekte **hawala ağındaki tahsilat, teslim veya mutabakat aşamasının fiziki ayağını** oluşturmastır. Özellikle taşımanın gerçek ekonomik amacı, gönderici ile alıcı arasındaki ilişki, taşınan değer kaynağı ve nihai yararlanıcısı önem taşımaktadır.

Nakit ve değerli eşya taşıma işlemlerinde aynı müşteri veya bağlantılı kişi gruplarının farklı tarihlerde birbirini tamamlayan taşıma talepleri, üçüncü kişiler adına yapılan teslimatlar veya görünürde bağımsız kişi ve şirketler arasında tekrarlanan yüksek değerli nakiller daha geniş bir alternatif değer transfer ağına işaret edebilir.

ŞİB Tipolojileri

- Müşterinin ekonomik profili veya ticari faaliyetiyle uyumsuz sıklıkta ya da tutarda **nakit, döviz veya değerli eşya taşıma hizmeti** talep etmesi ve taşınan değer kaynağı veya ekonomik amacı hakkında yeterli açıklama yapamaması.
- Gönderici, hizmeti talep eden kişi, taşıma bedelini ödeyen kişi ve teslim alacak kişinin farklı olması ve bu kişiler arasındaki ekonomik ilişkinin makul biçimde açıklanamaması.
- Birbirleriyle görünür ekonomik ilişkisi bulunmayan kişi veya şirketler arasında düzenli olarak yüksek tutarlı nakit, döviz, kıymetli maden veya diğer değerli eşya taşınmasının talep edilmesi.
- Aynı kişi veya bağlantılı müşteri grubunun yüksek tutarlı taşıma işlemlerini farklı kişiler, şirketler, tarihler veya güzergahlar üzerinden **bölerek gerçekleştirilmesi**.
- Aynı veya bağlantılı müşteri grubunda bir noktadan yapılan değer teslimleri ile başka noktadaki teslimlerin tutar ve zamanlama bakımından birbirini sistematik biçimde tamamlaması ve işlemlerin **karşılık ödeme veya mutabakat** görünümü göstermesi.
- Taşınan nakit veya değerli eşyanın teslim noktasının müşterinin bilinen ticari faaliyetiyle açıklanamaması ya da teslimatın müşteri yerine üçüncü bir kişi, bağlantılı şirket veya farklı bir temsilciye yapılmasının istenmesi.
- Aynı müşteri veya bağlantılı kişilerin banka, yetkili müessese, kuyumcu/kıymetli maden işletmesi veya diğer nakit yoğun sektörlerle ilişkili işlemlerinin ardından düzenli biçimde fiziki para veya değerli eşya taşıma hizmeti kullanması.
- Tekil nakil işlemleri olağan görünmekle birlikte gönderici, alıcı, teslim noktaları, işlem tutarları ve zamanlamalar birlikte değerlendirildiğinde fiziki taşımanın **tahsilat, değer transferi veya araçlar arası mutabakat zincirinin** parçası olduğuna ilişkin bir örüntünün ortaya çıkması.

Bu göstergelerin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. Bu yükümlü grubu bakımından özellikle **taşınan değer gerçekte sahibi, gönderici ve teslim alan**

arasındaki ilişki, taşımanın ekonomik amacı, teslim noktaları ve bağlantılı diğer nakit veya değer hareketleri birlikte değerlendirilmelidir.

4) Ödeme Kuruluşları ile Elektronik Para Kuruluşları

Ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşları; **fon transferi, ödeme hesabı, elektronik para ve para havalesi hizmetleri** nedeniyle hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri bakımından önemli risk taşıyan sektörlerden biridir. 2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde sektör **orta-yüksek riskli** olarak değerlendirilmiş; özellikle para transferi ve elektronik para hizmetlerinin SGA/TF bakımından önemli risk alanları oluşturduğu belirtilmiştir.

Hawala açısından bu sektörde özellikle **yurtdışına yapılan transferler** önem taşımaktadır. Müşterinin ekonomik profili, aile ilişkileri veya ticari faaliyetiyle açıklanamayan ülkelere düzenli fon göndermesi; farklı müşterilerin aynı yurtdışı alıcılarda yoğunlaşması veya tek bir ekonomik ilişkinin farklı kişiler ve hesaplar üzerinden bölünmesi daha geniş bir alternatif değer transfer ağının parçası olabilir.

Elektronik para ve ödeme hesaplarının hızlı kullanılabilmesi de önemlidir. Hesaba gelen fonların kısa sürede yurtdışına aktarılması, farklı kişilerden gelen değerlerin birleştirilerek dağıtılması veya yurtdışından gelen fonların hızla üçüncü kişilere yönlendirilmesi, hesabın olağan ödeme ihtiyacından ziyade **tahsilat, aktarım veya dağıtım hesabı** olarak kullanıldığına işaret edebilir. Bu nedenle değerlendirmede yalnızca tek bir transferin gönderen ve alıcısına değil; **fonun kaynağı, gerçek gönderen ve nihai yararlanıcı, transfer koridoru, ortak alıcılar, üçüncü kişi bağlantıları ve farklı işlemlerin birbirini tamamlayıp tamamlamadığı** birlikte dikkate alınmalıdır.

ŞİB Tipolojileri

- Müşterinin gelir düzeyi, mesleği veya ticari faaliyetiyle uyumsuz sıklıkta ya da tutarda yurtdışı transfer gerçekleştirmesi ve işlemin ekonomik amacı veya alıcıyla ilişkisini makul biçimde açıklayamaması.
- Bir ödeme veya elektronik para hesabına görünür ilişkisi bulunmayan çok sayıda kişiden fon gelmesi ve fonların kısa süre içerisinde yurtdışındaki tek veya sınırlı sayıdaki alıcıya aktarılması.
- Birbirleriyle görünür bağlantısı bulunmayan çok sayıda müşterinin **aynı yurtdışı kişi, şirket veya bağlantılı alıcı grubuna** düzenli olarak fon göndermesi.
- Tek bir ekonomik ilişkiye ait yüksek tutarlı transferlerin aile üyeleri, çalışanlar, yakın kişiler, şirketler veya farklı ödeme hesapları arasında bölünerek gerçekleştirilmesi.
- Müşterinin hesabını kendi ödeme ihtiyaçlarından ziyade **üçüncü kişiler adına fon toplama, aktarma veya dağıtma** amacıyla kullandığına ya da işlemleri başka bir kişinin talimatıyla gerçekleştirdiğine ilişkin göstergeler bulunması.
- Aynı aile veya yakın ilişki ağı içerisindeki kişilerin ayrı ayrı gerçekleştirdikleri transferlerin birlikte değerlendirildiğinde yüksek hacimli ve birbirini tamamlayan bir sınır ötesi değer aktarımı oluşturması.

- Müşterinin ailevi, ticari veya diğer ekonomik bağlantısı bulunmayan ülkelere düzenli transfer yapması veya daha doğrudan bir transfer güzergahı bulunmasına rağmen **üçüncü ülkelerdeki alıcıları sistematik biçimde kullanması**.
- Yurtiçi ve yurtdışı işlemlerin tutar ve zamanlama bakımından birbirini sistematik olarak dengelemesi ve farklı coğrafyalardaki ödeme ihtiyaçlarının **mahsuplaştırıldığı veya netleştirildiği** izlenimi oluşması.
- Yurtdışından gelen fonların kısa süre içerisinde çok sayıda kişiye dağıtılması veya başka bir ülkeye yeniden aktarılması ve müşterinin bu işlem zincirindeki ekonomik rolünün açıklanamaması.
- Yeni kurulmuş veya faaliyet kapasitesi sınırlı şirketlerin kısa sürede yüksek hacimli yurtdışı ödeme trafiğine başlaması ya da şirketin işlem hacmi ile gerçek ekonomik kapasitesi arasında belirgin uyumsuzluk bulunması.
- Aynı kişilerce yönetilen, aynı muhasebeci veya mali müşavir tarafından hizmet verilen ya da diğer ortak bağlantılara sahip şirketlerin aynı veya bağlantılı yabancı kişi ve şirketlere benzer tutar ve zamanlamalarla transfer gerçekleştirmesi.
- Mal veya hizmet ödemesi açıklamasıyla gerçekleştirilen yurtdışı transferlerde **fatura veya sözleşme tarafı ile ödemeyi alan tarafın farklı olması**, üçüncü kişi ödemesinin açıklanamaması veya yabancı alıcının ticari kapasitesiyle aldığı fonların uyumsuz olması.
- Faaliyet alanı veya ticari kapasitesiyle uyumsuz şirketlerin **sanal POS, ödeme hesabı veya elektronik para cüzdanlarını kullanarak fiziki değerleri görünürde ticari gelir niteliğinde dijital fona dönüştürmesi** ve bu işlemlerin BMGK kararları kapsamındaki yasaklı faaliyetlerin finansmanı ile bağlantılı olduğuna ilişkin göstergeler bulunması.

Bu göstergelerin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. Özellikle **ortak yurtdışı alıcılar, üçüncü kişi hesapları, aile ve şirket ağları, transfer koridorları ile birbirini dengeleyen yurtiçi ve yurtdışı işlemler** birlikte ortaya çıktığında işlemlerin daha geniş bir alternatif değer transfer ağı bakımından değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

5) Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, itibari para ile kripto varlık arasında dönüşüm sağlamaları ve kripto varlıkların farklı cüzdanlar arasında hızlı biçimde aktarılabilmesi nedeniyle hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri bakımından **yüksek risk taşıyan sektörlerden biridir**. 2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde de KVHS sektörü yüksek riskli olarak değerlendirilmiştir.

Hawala bakımından temel risk, başka kanallarda toplanan ekonomik değerın kripto varlığa dönüştürülerek dış cüzdanlara aktarılması veya dış cüzdanlardan gelen kripto varlıkların KVHS üzerinden itibari paraya çevrilerek bankacılık sistemine çıkarılmasıdır. Bu nedenle yalnızca blokszincir üzerindeki hareket değil; **itibari paranın kaynağı, kullanılan cüzdanlar, banka**

giriş-çıkışları ve nihai ekonomik yararlanıcı birlikte değerlendirilmelidir. Özellikle **stabil kripto varlıklar** sınır ötesi değer transferi ve araçlar arasındaki mutabakat bakımından önem taşımaktadır. **Self-hosted/unhosted cüzdanlar** ise tek başına şüphe göstergesi olmamakla birlikte, müşterinin ekonomik profili, cüzdan geçmişi, ortak kullanılan adresler, bağlantılı kişi ve şirketler ile coğrafi riskler çerçevesinde değerlendirilmelidir.

KVHS açısından yetkili müessese, kuyumcu veya kıymetli maden sektöründe faaliyet gösteren kişi ve şirketlerle bağlantılı müşteriler de önem taşıyabilir. Özellikle farklı kişilerin aynı cüzdanları kullanması, aile veya şirket ağı içerisinde işlemlerin bölünmesi ve itibari para ile kripto varlık arasında sürekli geçiş yapılması **daha geniş bir değer transfer veya mutabakat yapısına** işaret edebilir.

ŞİB Tipolojileri

- Müşterinin banka hesabından KVHS'ye aktardığı itibari parayı kısa süre içerisinde kripto varlığa dönüştürerek dış cüzdana çekmesi veya dış cüzdandan gelen kripto varlığı hızla itibari paraya çevirerek banka hesabına aktarması ve işlemlerin ekonomik profiliyle açıklanamaması.
- Müşteri hesabının yatırım veya tasarruf amacı yerine ağırlıklı olarak **itibari para–kripto varlık–dış cüzdan arasında geçiş hesabı** şeklinde kullanılması.
- Birbirleriyle görünür bağlantısı bulunmayan müşterilerin aynı veya bağlantılı self-hosted/unhosted cüzdanlara kripto varlık göndermesi ya da aynı cüzdanlardan varlık alması.
- Aynı aile, şirket veya yakın ilişki ağı içerisindeki kişilerin farklı KVHS hesaplarını kullanarak tek bir ekonomik değeri bölmesi; itibari para yatırma, kripto varlık çekme ve yeniden itibari paraya dönüşüm aşamalarının farklı kişiler arasında dağıtılması.
- Yetkili müessese, kuyumcu veya kıymetli maden işletmesiyle bağlantılı kişi ve şirketlerin ekonomik profilleriyle uyumsuz yüksek hacimli kripto varlık işlemleri gerçekleştirmesi veya aynı dış cüzdanlar etrafında kümelenmesi.
- Müşterinin **USDT, USDC veya benzeri stabil kripto varlıkları** sistematik biçimde itibari para ile satın alarak kısa sürede dış cüzdanlara aktarması ya da dış cüzdanlardan gelen stabil kripto varlıkları düzenli olarak itibari paraya çevirmesi.
- Dış cüzdanlardan gelen kripto varlıkların kısa süre içerisinde başka kripto varlıklara dönüştürülmesi, farklı cüzdanlara aktarılması veya itibari paraya çevrilerek sistemden çıkarılması ve bu işlem zincirinin ekonomik amacının açıklanamaması.
- Müşterinin FATF tarafından **yüksek riskli veya artırılmış izlemeye tabi ülkelerle** bağlantılı kişi, platform veya cüzdanlarla, ekonomik profiliyle açıklanamayan yoğun işlem gerçekleştirmesi.
- **Yaptırım uygulanan kişi, kuruluş veya ülkelerle** bağlantılı olduğu belirlenen cüzdanlarla yapılan işlemlerde ara cüzdanlar, varlık dönüşümleri veya üçüncü kişiler kullanılarak gerçek bağlantının görünürlüğünün azaltılmaya çalışıldığına ilişkin göstergeler bulunması.

- Aynı müşteri veya bağlantılı müşteri grubunun banka hesapları, KVHS hesapları ve dış cüzdanlar arasında sürekli ve birbirini tamamlayan değer hareketleri gerçekleştirmesi; işlemlerin yatırım faaliyetinden ziyade **sınır ötesi değer transferi veya aracılar arası mutabakat** görünümü oluşturmaları.
- Faaliyet alanı veya ekonomik kapasitesiyle uyumsuz şirketler üzerinden KVHS'lere aktarılan fonların **stabil kripto varlıklara dönüştürülerek ara cüzdanlar, üçüncü kişiler veya farklı platformlar üzerinden BMGK kararları kapsamındaki yasaklı faaliyetlerle bağlantılı kişi veya kuruluşlara ulaştırıldığına** ilişkin göstergeler bulunması.

Bu göstergelerin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. KVHS açısından esas olan; **itibari paranın kaynağı, kripto varlığın geldiği ve gönderildiği cüzdanlar, banka giriş-çıkışları, gerçek ve nihai yararlanıcı, ilişkili kişi ve şirketler ile coğrafi ve yaptırım risklerinin birlikte değerlendirilmesidir.**

6) Kıymetli Maden, Taş veya Mücevher Alım Satımı Yapanlar ile Bu İşlemlere Aracılık Edenler

Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar ile bu işlemlere aracılık edenler; **yüksek değer yoğunluğu, nakit kullanımının yaygınlığı ve kıymetli madenlerin kolay taşınabilir ve farklı piyasalarda nakit veya dövize çevrilebilir olması** nedeniyle hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri bakımından önemli risk taşıyan yükümlü gruplarındandır. 2025 tarihli Ulusal Risk Değerlendirmesinde de sektörün nakit yoğunluğu, suç gelirlerinin farklı varlıklara dönüştürülmesinde kullanılabilmesi ve kayıt dışı para veya değer transferi amacıyla suistimal edilebilmesi risklerine dikkat çekilmiştir.

Hawala bakımından temel risk, altın ve diğer kıymetli madenlerin yalnızca yatırım veya ticaret konusu değil, aynı zamanda **değer saklama, dönüştürme, taşıma ve mutabakat aracı** olarak kullanılabilmesidir. Bir yerde nakit olarak teslim edilen değer karşılığı başka bir yerde kıymetli maden olarak verilebileceği gibi, aracılar arasındaki borç ve alacaklar da kıymetli maden teslimi veya satışı yoluyla kapatılabilir.

Bu nedenle yükümlünün yalnızca alım veya satış işlemine değil; **kıymetli madenin gerçek sahibine, bedeli ödeyen kişiye, ürünü teslim alan kişiye, fonun kaynağına ve işlemin nihai ekonomik amacına** da bakması önem taşımaktadır.

Aile üyeleri, çalışanlar veya güvenilen üçüncü kişiler üzerinden yapılan işlemler ile aynı müşteri grubunun nakit, döviz ve kıymetli maden arasında sürekli dönüşüm gerçekleştirmesi de daha geniş bir değer transfer ağına işaret edebilir. Akrabalık veya yakınlık ilişkisi ise tek başına değil, diğer işlem ve ağ unsurlarıyla birlikte değerlendirilmelidir.

ŞİB Tipolojileri

- Müşterinin gelir düzeyi, mesleği veya ticari faaliyetiyle uyumsuz tutar ve sıklıkta kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı gerçekleştirmesi ve fonun kaynağını makul biçimde açıklayamaması.

- Bir kişinin farklı gerçek veya tüzel kişilerden topladığı nakit veya dövizle toplu kıymetli maden alımı yapması ya da görünürde bağımsız kişilerin aynı ekonomik amaç doğrultusunda birbirini tamamlayan işlemler gerçekleştirmesi.
- Kıymetli maden bedelinin işlemin tarafı olmayan üçüncü kişi tarafından ödenmesi veya satış bedelinin müşteri yerine başka bir kişiye teslim edilmesinin ya da ödenmesinin talep edilmesi.
- Müşterinin üçüncü bir kişinin talimatıyla hareket etmesi, kıymetli madeni başka bir kişi adına satın alması veya ürünün gerçek yararlanıcısını makul biçimde açıklayamaması.
- Aynı aile, yakın ilişki ağı veya şirket grubundaki kişilerin yüksek tutarlı işlemleri aralarında bölmesi ya da bir kısmının kıymetli maden satın alırken diğerlerinin benzer değerleri nakit veya döviz karşılığında satması.
- Yeni kurulmuş veya faaliyet kapasitesi sınırlı şirketlerin kısa sürede yüksek hacimli kıymetli maden işlemlerine başlaması ya da şirket yetkililerinin fon kaynağı, karşı taraf veya işlemin amacı hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması.
- Aynı veya bağlantılı müşterilerin **nakit, döviz ve kıymetli maden arasında sürekli ve yüksek hacimli dönüşüm** gerçekleştirmesi ve bu hareketlerin olağan yatırım, üretim, ticaret veya stok ihtiyacıyla açıklanamaması.
- Kıymetli maden işlemlerinin yetkili müessese işlemleriyle sistematik biçimde birbirini tamamlaması; satıştan elde edilen değer hızla dövizde çevrilmesi veya döviz alımını kısa süre içinde kıymetli maden alımının izlemesi.
- Türkiye’de satın alınan kıymetli madenin yurtdışındaki başka bir kişi adına alındığının, yurtdışında teslim edilen bir değer karşılığı olduğunun veya farklı ülkelerdeki borç ve alacakların **mutabakatında** kullanıldığının anlaşılması.
- Tekil işlemler olağan görünmekle birlikte müşteri, aile ve şirket bağlantıları, nakit ve döviz hareketleri, üçüncü kişi ödemeleri ve işlem zamanlamaları birlikte değerlendirildiğinde kıymetli madenin **tahsilat, değer dönüştürme, fiziki taşıma veya araçlar arası mutabakat** amacıyla kullanıldığı daha geniş bir alternatif değer transfer ağı görünümünün ortaya çıkması.
- BMGK kararları kapsamındaki yasaklı mal, ekipman veya teknolojilerin tedarikiyle bağlantılı olarak, **faaliyet alanı veya ticari kapasitesiyle uyumsuz şirketler üzerinden fonların kıymetli maden, taş veya mücevhere dönüştürülmesi**, bu varlıkların sınır ötesine taşınması veya başka bir yerde nakde çevrilerek **mutabakat zincirlerinde** kullanıldığına ilişkin göstergeler bulunması.

Bu göstergelerin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. Sektör açısından özellikle **kıymetli madenin gerçek sahibi, bedeli ödeyen kişi, ürünü teslim alan kişi, fonun kaynağı, üçüncü kişi bağlantıları ve nakit–döviz–kıymetli maden hareketlerinin birbirini tamamlayıp tamamlamadığı** birlikte değerlendirilmelidir.

7) Sermaye Piyasası Aracı Kurumları

Sermaye piyasası aracı kurumları; müşteri varlıklarının yatırım işlemleri kapsamında hareket ettirilebilmesi, hesaplar arasında virman yapılabilmesi ve yurtiçi-yurtdışı piyasalara erişim sağlanması nedeniyle hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri bakımından dikkate alınması gereken yükümlü gruplarındandır.

Bu sektörde temel risk, yatırım hesabı veya sermaye piyasası araçlarının yatırım amacı dışında **değer transferi, üçüncü kişi yararına hareket veya sınır ötesi mutabakat aracı** olarak kullanılmasıdır.

Özellikle virman işlemleri önem taşımaktadır. Sermaye piyasası araçlarının ekonomik ilişkisi açık olmayan kişiler arasında aktarılması, kısa süre içinde farklı hesaplar arasında dolaştırılması veya virman sonrasında satılarak fonun başka kişi ya da ülkelere yönlendirilmesi, işlemin gerçek ekonomik amacının değerlendirilmesini gerektirebilir.

Yurtdışı aracı kurum, saklama hesabı veya yatırım hesaplarıyla gerçekleştirilen işlemlerde de müşterinin yatırım profili, fonun kaynağı, transferin amacı ve nihai yararlanıcı birlikte ele alınmalıdır. Bu nedenle değerlendirme yalnızca alım-satım işlemleriyle sınırlı tutulmamalı; **banka hesabından fon girişi, yatırım işlemleri, virmanlar, yurtdışı transferler ve fonun nihai çıkış noktası** birlikte incelenmelidir.

ŞİB Tipolojileri

- Müşterinin ekonomik profili, yatırım geçmişi veya portföy büyüklüğüyle uyumsuz şekilde sık veya yüksek tutarlı **menkul kıymet virmanları** gerçekleştirilmesi.
- Birbirleriyle görünür ekonomik veya ticari ilişkisi bulunmayan müşteriler arasında düzenli virman yapılması ya da aynı veya bağlantılı müşteri grubunun sermaye piyasası araçlarını kısa sürelerle farklı hesaplar arasında dolaştırması.
- Bankadan aktarılan fonlarla kısa sürede sermaye piyasası aracı satın alınarak başka bir müşteriye virman yapılması veya virmanla alınan varlıkların kısa süre içinde satılarak fonun banka hesabına ya da yurtdışına aktarılması ve taraflar arasındaki ekonomik ilişkinin açıklanamaması.
- Müşterinin yatırım profiliyle açıklanamayan şekilde yurtdışındaki aracı kurum, saklama veya yatırım hesaplarına düzenli fon veya sermaye piyasası aracı transferi gerçekleştirilmesi; yurtdışından gelen varlıkların da kısa süre içinde satılarak başka hesaplara yönlendirilmesi.
- Müşterinin üçüncü kişiler adına yatırım yaptığına, fonların başka kişilerce sağlandığına veya yatırım sonucunda oluşan ekonomik değer farklı bir kişi ya da hesaba aktarılmasının amaçlandığına ilişkin göstergeler bulunması.
- Müşteri bağlantıları, banka giriş-çıkışları, virman zincirleri ve yurtdışı hesap hareketleri birlikte değerlendirildiğinde sermaye piyasası araçlarının yatırım amacı dışında **tahsilat, değer transferi veya sınır ötesi mutabakat** işlevi gördüğüne ilişkin bir işlem örüntüsünün ortaya çıkması.

Bu göstergelerin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. Aracı kurumlar bakımından özellikle **fonun gerçek sahibi, virman tarafları arasındaki ilişki, işlemlerin ekonomik amacı, yurtdışı bağlantılar ve nihai ekonomik yararlanıcı** birlikte değerlendirilmelidir.

8) Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirler

Serbest muhasebeci mali müşavirler ile yeminli mali müşavirler, doğrudan fon transferine aracılık etmemekle birlikte; şirketlerin ortaklık yapıları, muhasebe kayıtları, faturaları, banka hareketleri ve yurtiçi-yurtdışı ticari ilişkileri hakkında sahip oldukları bilgiler nedeniyle hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerinin tespitinde önemli bir konumdadır.

Hawala ağlarında şirketler **tahsilat, dağıtım veya aracılar arası mutabakat** amacıyla kullanılabilir ve görünürde olağan ticari işletmeler olarak faaliyet gösterebilir. Bu nedenle yalnızca kayıtların şekli uygunluğu değil, şirketin **gerçek ekonomik faaliyeti, operasyonel kapasitesi, fiili kontrolü ve finansal hareketleri arasındaki uyum** önem taşımaktadır.

Özellikle yeni kurulmuş veya devralınmış şirketlerin kısa sürede yüksek hacimli yurtiçi veya yurtdışı işlemlere başlaması; görünürde bağımsız şirketlerin aynı kişilerden talimat alması, ortak muhasebe veya iletişim altyapısı kullanması ya da aynı yabancı karşı taraflarla işlem gerçekleştirmesi daha geniş bir ekonomik ağa işaret edebilir. Ticaret ve faturalama da hawala mutabakatında kullanılabileceğinden, **fatura tarafları ile ödeme taraflarının örtüşmesi, şirketin işlem konusu faaliyeti gerçekleştirebilecek kapasitede olması ve gerçek faydalanıcının belirlenebilmesi** önem taşımaktadır. FATF tarafından yüksek riskli veya artırılmış izlemeye tabi ülkeler ile yaptırım bağlantıları ise tek başına değil, şirketin faaliyetleri ve diğer risk göstergeleriyle birlikte değerlendirilmelidir.

ŞİB Tipolojileri

- Aynı kişi veya kişi grubunun kısa süre içerisinde çok sayıda şirket kurması ya da görünürde farklı kişilere ait şirketlerin muhasebe ve mali işlemlerinin **ortak bir merkezden yönetildiğine** ilişkin göstergeler bulunması.
- Yeni kurulmuş, düşük sermayeli veya operasyonel kapasitesi sınırlı şirketlerin kısa sürede yüksek tutarlı yurtiçi veya yurtdışı ticaret, faturalama ve fon hareketlerine başlaması.
- Uzun süredir faaliyet gösteren bir şirketin devri veya ortaklık/yönetim değişikliğinden hemen sonra faaliyet konusu, işlem hacmi, yurtdışı ilişkileri veya faturalama yapısının belirgin biçimde değişmesi.
- Şirket ortakları veya yöneticilerinin önemli müşteriler, yurtdışı karşı taraflar, banka işlemleri veya faturalar hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması ve şirketin **fiilen üçüncü kişiler tarafından kontrol edildiğine** ilişkin göstergeler bulunması.
- Görünürde bağımsız şirketlerin aynı adres, iletişim bilgileri, muhasebeci, yöneticiler veya diğer ortak unsurlar üzerinden bağlantılı olması ve aralarında ekonomik gerekçesi açıklanamayan yoğun fatura, borç, alacak veya cari hesap ilişkileri bulunması.

- Şirketin personel, ofis, üretim veya hizmet kapasitesiyle uyumsuz yüksek tutarlı faturalar düzenlemesi; özellikle ekonomik içeriğinin doğrulanması güç **danışmanlık, aracılık, komisyon, pazarlama ve benzeri yurtdışı hizmet işlemlerinde** belirgin uyumsuzluklar bulunması.
- Fatura veya sözleşmede yer alan taraflarla ödemenin fiilen geldiği veya gönderildiği tarafların farklı olması ve **üçüncü kişi ödemelerinin gerçek ekonomik gerekçesinin açıklanamaması**.
- FATF tarafından yüksek riskli veya artırılmış izlemeye tabi ülkeler ya da yaptırım bağlantılı kişi ve yapılarla ilişkilerin, üçüncü ülke şirketleri, aile üyeleri, çalışanlar veya diğer araçlar üzerinden yürütülmesi ve **gerçek faydalanıcının, işlem tarafının veya coğrafi bağlantının görünmez hale geldiğine** ilişkin göstergeler bulunması.
- BMGK kararları kapsamındaki yasaklı mal, ekipman veya teknolojilerin ticaretinde, **resmi banka transferi bulunmayan ödemelerin “ortakların şahsi imkanları”, “cari mahsup”, “şirketler arası alacak-borç” veya benzeri açıklamalarla muhasebeleştirilmesi** ve bu kayıtların gerçekte hawala veya diğer kayıt dışı değer transferlerini gizlemek amacıyla kullanıldığına ilişkin göstergeler bulunması.

Bu göstergelerin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. Meslek mensupları bakımından özellikle **şirketin gerçek faaliyet kapasitesi, fiili kontrolü, gerçek faydalanıcısı, ticari işlemlerin ekonomik içeriği, ödeme tarafları ve yurtdışı bağlantıları** birlikte değerlendirilmelidir.

9) Avukatlar

Avukatlar, doğrudan fon transferine aracılık etmemekle birlikte; **şirket kuruluşları ve devirleri, ortaklık ve yönetim yapıları, vekalet ilişkileri, malvarlığı işlemleri ve sözleşmeler** nedeniyle hawala ağlarının hukuki ve kurumsal yapılanmalarını fark edebilecek önemli yükümlü gruplarındandır.

Bu alandaki temel risk, hukuki işlemlerin **gerçek faydalanıcıyı veya fiili kontrolü gizlemek, farklı kişi ve şirketleri ortak bir ekonomik yapı içerisinde ilişkilendirmek ya da sınır ötesi değer transferini kolaylaştırmak** amacıyla kullanılmasıdır.

Özellikle görünürde farklı kişilere ait şirketlerin aynı kişiler tarafından yönlendirilmesi, uzun süredir faaliyet gösteren şirketlerin devralınarak kısa sürede farklı bir yapıya dönüştürülmesi ve geniş kapsamlı vekalet ilişkilerinin çok sayıda kişi veya şirket üzerinde ortak kontrol yaratması dikkat gerektirebilir.

Yurtdışı bağlantılı işlemlerde ise **FATF tarafından yüksek riskli veya artırılmış izlemeye tabi ülkeler**, üçüncü ülke şirketleri ve yaptırım bağlantılı yapılar tek başına şüphe nedeni değildir. Ancak gerçek faydalanıcının, işlem coğrafyasının veya ekonomik yararlanıcının üçüncü kişiler ve katmanlı hukuki yapılar üzerinden görünmez hale getirilmesi halinde risk artabilir.

Avukatlar açısından değerlendirmede özellikle **talimat veren kişi, hizmet bedelini ödeyen kişi, hukuki işlemin görünürdeki tarafı, gerçek faydalanıcı ve işlemten nihai olarak yararlanan kişi arasındaki uyum** önem taşımaktadır.

ŞİB Tipolojileri

- Aynı kişi veya grubun kısa sürede çok sayıda şirket kurulmasını, devralınmasını veya görünürde farklı kişiler adına şirket ve ortaklık yapıları oluşturulmasını talep etmesi.
- Şirket kuruluşu veya devrinde resmi ortak ve yöneticilerin şirketin faaliyeti, finansman kaynağı veya yurtdışı ilişkileri hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması ve işlemlerin **fiilen başka kişiler tarafından yönlendirildiğine** ilişkin göstergeler bulunması.
- Müşterinin şirket, malvarlığı veya ticari işlemleri aile üyeleri, çalışanlar veya diğer üçüncü kişiler üzerinden yürütmek istemesi ya da aynı kişinin görünürde ilgisiz çok sayıda kişi ve şirket adına **geniş kapsamlı vekalet yetkileri** elde etmesi.
- Gerçek faydalanıcı veya fiili kontrolü görünmez hale getirecek şekilde birden fazla şirket, ortaklık, vekalet veya üçüncü kişi katmanı oluşturulması; **talimat veren, hizmet bedelini ödeyen ve işlemten ekonomik olarak yararlanan kişilerin farklılaşması**.
- FATF tarafından yüksek riskli veya artırılmış izlemeye tabi ülkelerle ya da yaptırım bağlantılı kişi ve yapılarla ilişkilerin, üçüncü ülke şirketleri, aile üyeleri, çalışanlar veya diğer araçlar üzerinden kurulması ve **gerçek tarafın veya coğrafi bağlantının gizlendiğine** ilişkin göstergeler bulunması.
- Şirketler, ortaklıklar, vekalet ilişkileri, aile bağlantıları ve üçüncü ülke yapıları birlikte değerlendirildiğinde görünürde bağımsız kişi ve şirketlerin **ortak bir ekonomik merkezden yönetildiği ve değer transferi veya sınır ötesi mutabakatı kolaylaştırabilecek bir ağ** oluşturduğuna ilişkin göstergeler bulunması.
- BMGK kararları kapsamındaki yasaklı mal, ekipman veya teknolojilerin tedarikiyle bağlantılı işlemlerde, **hawala veya benzeri kayıt dışı değer transferlerinin danışmanlık, temsil, alacak temlik, cari mahsup, hisse devri, sulh veya benzeri hukuki işlemlerle meşru bir ticari ilişki görünümüne kavuşturulmaya çalışılması** ve hukuki belgelerdeki taraflar ile işlemin gerçek ekonomik tarafları arasında uyumsuzluk bulunması.

Bu göstergelerin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. Avukatlar bakımından özellikle **gerçek faydalanıcı, fiili kontrol, vekalet ilişkileri, üçüncü kişi kullanımı, yurtdışı bağlantılar ve hukuki işlemin gerçek ekonomik amacı** birlikte değerlendirilmelidir.

10) Noterler

Noterler, doğrudan fon transferine aracılık etmemekle birlikte; **şirket ve pay devirleri, temsil ve vekalet ilişkileri ile çeşitli malvarlığı işlemleri** nedeniyle hawala ağlarının hukuki yapılanmalarını fark edebilecek önemli yükümlü gruplarından. Hawala bakımından temel risk, görünürde farklı kişi ve şirketlerin gerçekte **aynı ekonomik merkezden yönetilmesi**,

gerçek faydalanıcının veya fiili kontrol sahibinin üçüncü kişiler üzerinden gizlenmesi ve bu yapının değer transferini kolaylaştıracak şekilde kullanılmasıdır.

Bu açıdan özellikle vekaletnameler önem taşımaktadır. Bir kişinin görünürde ilgisiz çok sayıda kişi veya şirket adına geniş yetkiler elde etmesi, resmi ortak veya yöneticilerin şirket faaliyetleri hakkında sınırlı bilgiye sahip olması ya da şirket ve pay devirlerini kısa süre içinde geniş kapsamlı vekaletlerin izlemesi, **görünürdeki sahiplik ile fiili kontrolün ayrıştığına** işaret edebilir.

Aile üyeleri, çalışanlar veya diğer üçüncü kişilerin şirket ortağı, pay devralan, vekalet veren veya vekil olarak kullanılması tek başına şüphe göstergesi değildir. Bununla birlikte bu ilişkilerin aynı işlem yönlendiricileri, çok sayıda şirket ve birbirini takip eden devirlerle birleşmesi halinde daha geniş bir ekonomik ağı varlığı değerlendirilmelidir.

Yabancı kişiler ile **FATF tarafından yüksek riskli veya artırılmış izlemeye tabi ülke** ve yaptırım bağlantıları da diğer göstergelerle birlikte dikkate alınmalıdır. Burada esas olan, işlemdeki gerçek tarafın, fiili kontrol sahibinin veya nihai ekonomik yararlanıcının üçüncü kişiler üzerinden görünmez hale gelip gelmediğinin değerlendirilmesidir.

ŞİB Tipolojileri

- Birbirinden bağımsız görünen çok sayıda kişi veya şirketin işlemlerini yürütmek üzere **aynı kişiye veya sınırlı bir kişi grubuna geniş kapsamlı vekaletler** vermesi.
- Şirket ortağı veya yöneticisinin şirketin faaliyeti, pay devri veya gerçekleştirilecek işlem hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması ve işlemlerin fiilen başka kişiler tarafından yönlendirildiğine ilişkin göstergeler bulunması.
- Uzun süredir faaliyet gösteren bir şirketin pay veya kontrol yapısının kısa sürede değiştirilmesi, bağlantısız görünen kişilere devredilmesi ve bu işlemleri **geniş kapsamlı vekaletlerin** izlemesi.
- Aile üyeleri, çalışanlar veya diğer üçüncü kişilerin farklı şirketlerde ortak, yönetici, pay devralan, vekalet veren veya vekil olarak kullanılması ve işlemlerin birlikte değerlendirildiğinde **ortak bir fiili kontrol yapısı** oluşturması.
- FATF tarafından yüksek riskli veya artırılmış izlemeye tabi ülkelerle ya da yaptırım bağlantılı kişi ve yapılarla ilişkilerin, aile üyeleri, vekiller veya üçüncü ülke bağlantılı kişiler üzerinden kurulması ve **gerçek tarafın veya kontrol sahibinin gizlendiğine** ilişkin göstergeler bulunması.
- Şirket ortaklıkları, pay devirleri, vekalet ilişkileri ve aynı kişilerin farklı işlemlerde tekrar eden rolleri birlikte değerlendirildiğinde görünürde bağımsız kişi ve şirketlerin **ortak bir ekonomik merkezden yönetildiği** bir yapı ortaya çıkması.

Bu göstergelerin tek başına bulunması hawala faaliyetinin varlığını göstermemektedir. Noterler bakımından özellikle **vekalet veren ile vekil arasındaki ilişki, görünürdeki sahip ile fiili kontrol sahibi, birbirini takip eden pay devirleri ve aynı kişilerin farklı işlemlerde tekrar eden rolleri** birlikte değerlendirilmelidir.